

Молодий Комуніст

Орган Кіровоградського обкому ЛКСМУ

Виходить з 5 грудня
1939 року

№ 49 (4024)

СУБОТА

3

ГРУДНЯ
1988 р.

Ціна 8 коп.

читайте в наступних номерах

● «Соняшник» вітає зимоньку! Сторінка красного слова.

● У черговому випуску «Світлогляд» — зустріч із Г. А. Прушинською, яка зустрічалася й спілкувалася із Н. К. Крупською. Там же читайте

полемічний відгук на статтю В. Карленко і М. Жихаревича з національного питання.

● «Іду якимось в тролейбусі, поряд розмовляють дві жінки (із бесіди зрозуміла, що обидві працюють виховательками в дитсадках). Одна запитує: «Ну як у тебе на роботі?». Інша відповідає: «Дуже важко. Уявляєш — 35 дітей у групі». Подруга «радить»: «Не знаєш, що робити? Відкрий квартирки — завтра половина буде на лікарняних».

афіша НОМЕРА

«ПОКИ НЕ БУДЕ РОЗПО-
РЯДЖЕННЯ З КІРОВОГРА-
ДА...». ЗНАЙОМЕ? ТРЕТІЙ
ТИЖДЕНЬ ДОЛИНСЬКА МУ-

ЗИЧНА ШКОЛА ТУЛИТЬСЯ
В «КОЧЕГАРЦІ». «ОБВАЛ» —

3 стор.

«ОСТАННІМ ЧАСОМ У
ФРАНЦІЇ СТАЛО ВАЖЧЕ
ЖИТИ. ДУМАЮ, ЩО ПЕРЕ-
БУДОВА ПОТРІБНА І НАМ...
НЕОБХІДНО, ЩОБ У ВСІХ
НАС БУЛО МЕНШЕ ПРОБ-
ЛЕМ»... —

5 стор.

ЩО МИ ЗНАЄМО ПРО
НЕСТОРА МАХНА? «БАН-
ДИТ», «КУРКУЛЬСЬКИЙ

ВОЖДЬ», «КОНТРРЕВОЛЮ-
ЦІОНЕР» — ТАКИМИ Я ПО-
ДІБНИМИ ЕПІТЕТАМИ НА-
ГОРОДЖУВАЛИ ЙОГО ДО
НЕДАВНА... ЩОДЕННИК
ДРУЖИНИ МАХНА —

6—7 стор.

«НАПУСНИК» — СТОРІН-
КА ДЛЯ ТИХ, ХТО ВЧИТЬСЯ
І ВЧИТЬ: ГУМОР, САТИРА,
МІСТИЧНІ ЧИСЛА... —

9 стор.

У пору гласності.
в перебудови час
Хто ж, люди, порятує нас?!

Для рибалок інгульського водоймища Аджамського рибтресту приїзд кореспондентів виявився несподіваним. «Не пишіть! Не фотографуйте!» — благали члени бригади і сам бригадир М. Я. Охотович. Ситуація дійсно розпалювалася. В одному тільки риболовлювачі загинуло майже 40 тонн, а в самому водоймищі лишилося ще близько 160 тонн риби! Вона — під загрозою загибелі. Під льодом риба і в Кандауровському ставку.

Фото В. ГРИБА.

Кіровоградський район.

Інформація

Конкурс «Юність Кіровоградщини»

Молодіжне об'єднання «Діалог» при Кіровоградському обкомі комсомолу оголошує конкурс «Юність Кіровоградщини».

Усі бажаючі взяти участь у конкурсі можуть запропонувати свою кандидатуру, заповнивши анкету-заявку:

Прізвище, ім'я, по батькові _____

Вік _____ Місце роботи (навчання) _____

Домашня адреса _____

Разом з заявкою надсилаються дві поштові листівки з заповненою домашньою адресою.

Після затвердження заявок кожен учасник конкурсу буде запрошуватися поштовою листівкою для фотозйомки. Портрет буде конкурсною роботою.

У конкурсі можуть взяти участь юнаки та дівчата віком від 13 до 28 років. Конкурс триває з 1 грудня 1988 по 1 червня 1989 року. Заявки на перший тур приймаються до 11 січня 1989 року і направляються за адресою: 316050, м. Кіровоград, вул. К. Маркса, 41, молодіжне об'єднання «Діалог», або 316050, м. Кіровоград, вул. Луначарського, 36, редакція газети «Молодий комунар».

Кращі з фотопортретів після відбору будуть направлені на всесоюзний конкурс. За підсумками конкурсу встановлюються такі премії: за I місце — 250 карбованців, II — 125 карбованців, III — 50, заохочувальні — по 25 карбованців. Для фотомайстрів, чії роботи вийдуть переможцями — дипломи і грамоти обкому комсомолу.

Приймаються заявки-анкети від бажаючих взяти участь в оргкомітеті соціологів, педагогів, скульпторів, художників, мистецтвознавців, фотографів, які хотіли б виконувати конкурсні фотопортрети (фотолюбітелі, професіонали). Заявка заповнюється за зразком з поміткою на конверті «Оргкомітет».

З додатковою інформацією щодо конкурсу можна ознайомитися в обкомі комсомолу.

ОРГКОМІТЕТ.

УВАГА! УВАГА! УВАГА!

КІРОВОГРАДСЬКИЙ ОБКОМ ЛКСМ УКРАЇНИ ТА ПРАВЛІННЯ ОБСПОЖИВСПІЛКИ ПРОВОДЯТЬ ОБЛАСНИЙ КОНКУРС НА КРАЩЕ ОБІЙСТЯ МОЛОДОЇ СІМ'І.

З метою підвищення зацікавленості молодих сімей у розвитку особистих підсобних господарств, підтримання їх зразкового стану, ліквідації недоликів у організаційному і матеріально-технічному забезпеченні особистих обійсть бюро Кіровоградського обкому ЛКСМ України і правління облспоживспілки постановляють:

1. Організувати проведення обласного конкурсу на краще обійстя молоді сімей з 1989 по 1990 рік включно. Затвердити положення конкурсу, обласну конкурсну комісію.

2. Світловодському, Знамянському, міським комсомолу, райкомам комсомолу, райспоживспілкам організувати на місцях проведення міських, районних конкурсів.

3. Обкому, міським комсомолу, райкомам ЛКСМ України, облспоживспілки, райспоживспілкам вжити заходів для масового залучення молодих сімей до участі в обласному конкурсі.

Надавати молодим сім'ям допомогу в укладанні договорів на виробництво сільськогосподарської продукції, організації її своєчасної реалізації. Широко використовувати досвід

радянських, господарських, комсомольських органів Білорусії по створенню обласних підсобних господарств молодих сімей.

4. Обкому ЛКСМ України:

— фінансово-господарському відділу для щорічного заохочення переможців обласного конкурсу, починаючи з 1989 року, передбачити витрати для придбання відеоманіфестів, туристичних путівок по лінії БММТ «Супутник», виготовлення плакатів про проведення конкурсу;

— відділу робітничої та сільської молоді до 10 січня 1989 року виготовити плакат про проведення конкурсу;

— редакції газети «Молодий комунар» опублікувати постанову та умови обласного конкурсу, два рази в квартал публікувати матеріали про проведення конкурсу.

5. Управлінню заготівель облспоживспілки, починаючи з 1990 року, виділити 500 карбованців для нагороди переможця обласного конкурсу серед райкоопзаготпротів і 1000 карбованців для нагороди комсомольських, господарських працівників, кот-

рі внесли найбільший вклад в організацію та проведення конкурсу.

6. Райкоопзаготпротам, райспоживспілкам, починаючи з 1 січня 1990 року виділити 300 карбованців (в рахунок засобів заохочення збільшення виробництва і заготівлі продуктів тваринництва в особистих підсобних господарствах громадян) для нагородження молодих сімей — переможців районних конкурсів.

ПОЛОЖЕННЯ ПРО ОБЛАСНИЙ КОНКУРС НА КРАЩЕ ОБІЙСТЯ МОЛОДОЇ СІМ'І

Обласний конкурс на краще обійстя молоді сімей проводиться обкомом ЛКСМ України та облспоживспілкою з метою максимального використання потенціалу особистих підсобних господарств молодих сімей в поліпшенні забезпечення населення продуктами харчування.

1. ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ КОНКУРСУ:

— підвищення зацікавленості молодих сімей у співробітництві на взаємовигідній основі з організаціями споживчої кооперації у виробництві на присадибних ділянках овочів, плодів, молока та м'яса, іншої сільськогосподарської продукції;

— посилення уваги радянських, господарських органів і комсомольських організацій до питань розвитку підсобних господарств молодих сімей, задоволення їх потреб в матеріально-технічних засобах (забезпечення будівельними матеріалами, засобами малої механізації, молоддю худоби і птиці, кормами, саджанцями фруктових та ягідних культур, насінням та добривами);

— широке розповсюдження договорів основ на виробництво сільськогосподарської продукції на присадибних ділянках молодих сімей, підвищення двосторонньої відповідальності за їх виконання;

— пропаганда кращих досягнень молодих власників присадибних ділянок, кооперативних та інших об'єднань молодих сімей по виробництву сільськогосподарської продукції, досвіду роботи радянських, господарських та комсомольських органів з розвитку особистих підсобних господарств громадян.

2. ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ КОНКУРСУ:

а) УЧАСНИКИ КОНКУРСУ:

— молоді сім'ї віком до 35 років;

— міські та районні комсомольські організації;

— заготівельні контори райспоживспілок;

б) керівництво конкурсом здійснюють конкурсні комісії при обкомі, райкомах комсомолу з представників комітетів комсомолу, заготівельних організацій споживкооперації, місцевих Рад народних депутатів, первинних комсомольських організацій;

в) УМОВИ КОНКУРСУ:

для участі в обласному конкурсі допускаються молоді сім'ї, які уклали договір на виробництво продукції з організаціями споживкооперації. Конкретний, мінімальний об'єм продукції, реалізований молодими сім'ями за договорами, визначається на місцях конкурсними комісіями;

г) ПОДАЧА ЗАЯВОК НА УЧАСТЬ У КОНКУРСІ:

молоді сім'ї, які виявили бажання взяти участь в обласному конкурсі, заповнюють конкурсну картку. Її перша частина висилається в конкурсну комісію при райкомах комсомолу, друга частина заповнюється відповідно до реалізації договору і подається в комісію не пізніше 25 грудня.

Картка завіряється печаткою організації, що укладає договір.

Комітети комсомолу підприємств, організацій, з якими молоді сім'ї укладають договори, виготовляють вивіску (довільної форми) для позначення обійсть, які беруть участь в обласному конкурсі.

д) ПЕРЕМОЖЦЯМИ ОБЛАСНОГО КОНКУРСУ ВИЗНАЮТЬСЯ:

— молоді сім'ї, які отримали найвищі результати з виробництва в особистих підсобних господарствах сільськогосподарської продукції і її реалізації за договорами з організаціями споживчої кооперації, і які утримують у зразковому стані особисте обійстя;

— міські і районні комсомольські організації, які надавали найбільшу допомогу організаціям споживчої кооперації у виконанні планів закупок сільськогосподарської продукції від населення, а також ті, що досягли масової участі молодих власників присадибних господарств у виробництві сільськогосподарської продукції за договорами з попереднім роком.

Переможця серед місь-

ких і районних комсомольських організацій, а також краще обійстя області визначає обласна конкурсна комісія на основі конкурсних карток і даних державної статистики.

ЗАОХОЧЕННЯ ПЕРЕМОЖЦІВ ОБЛАСНОГО КОНКУРСУ:

— за перше місце в обласному конкурсі молода сім'я буде нагороджена Почесною грамотою обкому ЛКСМ України та облспоживспілки, цінним подарунком (600 карбованців). Сім'ї також буде надано право на позачергове придбання легкового автомобіля;

— за друге місце в обласному конкурсі молода сім'я буде нагороджена Почесною грамотою обкому ЛКСМ України та облспоживспілки, сімейною путівкою для відпочинку по лінії БММТ «Супутник». Також буде надано право на позачергове придбання мотоцикла «Урал», «Дніпро» або одного з товарів підвищеного попиту;

— за третє місце молода сім'я нагороджується Почесною грамотою обкому ЛКСМ України та облспоживспілки, їй буде надано право на позачергове придбання товарів підвищеного попиту.

Міська, районна комсомольська організація, яка зайняла перше місце в обласному конкурсі, нагороджується Почесною грамотою обкому ЛКСМ України та облспоживспілки, відеоманіфоном.

Райкоопзаготпром, який зайняв перше місце в обласному конкурсі, нагороджується Почесною грамотою обкому ЛКСМ України та облспоживспілки, грошовою премією (500 карбованців).

За результатами обласного конкурсу комсомольські, господарські працівники, які внесли найбільший особистий вклад в організацію і проведення конкурсу, будуть премійовані і нагороджені цінними подарунками за рішенням обласної конкурсної комісії.

Оплату цінних подарунків і виплату премій комсомольським і господарським робітникам здійснює управління заготівель облспоживспілки за рахунок засобів фонду заохочення за збільшення виробництва та закупок продуктів тваринництва в особистих підсобних господарствах громадян.

Молода сім'я, яка зайняла перше місце в районному конкурсі, нагороджується цінним подарунком або грошовою премією на суму 300 карбованців.

«НІ!»—ВЖЕ ВАГОМЕ

Вже перші дні після публікації в «Молодому комунарі» звернення до Верховної Ради СРСР проти дальшого будівництва об'єктів атомної енергетики на Україні засвідчили, що ця проблема гостро турбує багатьох кіровоградців. Щодня протягом тижня в редакції не змовкали телефони, люди висловлювали свою підтримку ініціативі оргкомітету «Товариства Бусла».

Одержали ми також чимало підписів проти будівництва АЕС. На ранок 2 грудня таких підписів надійшло вже 2556 і вони продовжують надходити.

Ми дякуємо тим, хто відгукнувся на наш заклик і посприяв збиранню підписів. Повідомляємо також, що збір підписів триватиме до 12 грудня. Протягом цього часу буде також організовано тимчасово діючі пункти по збиранню підписів у людних місцях обласного центру.

Оргкомітет «Товариства Бусла».

ПОСТСКРИПТУМ. У зв'язку із великою кількістю запитань стосовно збирання підписів уточнюємо: якщо їх більше, ніж може поміститися під надрукованим зверненням, підписи можна збирати на окремих листках паперу стандартного формату.

Оргкомітет «Товариства Бусла» при редакції «Молодого комунара» сприймає широкий відгук на публікацію проти дальшого будівництва атомних електростанцій на Україні за одне свідчення особистої актуальності проблем екології на території нашої республіки.

ШАНОВНІ ЧИТАЧІ!

Обласне молодіжне екологічне об'єднання «Товариство Бусла» створюється при редакції «Молодого комунара» з метою об'єднання і координації дій усіх, кому небайдуже завтра природного середовища рідного краю. Пропозиції про напрями і форми роботи майбутнього екологічного об'єднання «Товариство Бусла» просимо надіслати до редакції у відділ комуністичного виховання.

Група туристів з Кіровоградської області, перебуваючи в місті Ірбі, наші земляки кілька днів проведуть у болгарській столиці, відвідати також в Тирново, Тервел та Добрич. Найдовше вони гостювали в Толбухінській общині. Кіровоградці зустрілися з молоддю Толбухінського району, брали участь у XVIII засіданні міжнародного клубу молодих механізаторів «Кіровоград-Толбухін». Також позначилися з роботою на болгарських друзів по закріпленню міст на сеці, відвідали історичні місця. На знімку зліва: на засіданні виступає перший секретар Толбухінського обласного комітету ЛКСМ В. ДЯКОВ; наша фото В. ГРІВА.

3 грудня 1988 року

— Усі ми вийшли з дитинства. Чим для мене була, наприклад, музична школа? Пам'ятаю, коли заходив до неї — дух перехоплювало, настільки це був чарівний і неповторний світ, який дарував натхнення і піднесеність, — ці слова Мирон Іванович Стахов вимовляв у стінах Долинської музичної школи, однак являло не їй він мав на увазі. Тим більше, що розмовляли ми на другий день після події, яка свідувала багатьох.

Діти ще йшли сюди — хлопчики і дівчатка з нотними папками в руках, але викладачі вже направляли їх до іншого корпусу. Деякі прихилили і спеціально — взяти про самопочуття хлопців.

...Олег Митленко ще «пошастило»: якраз записувався перед директором у кабінеті директора — одночасно й навчальному класі — і в ту мить, коли це трапилося, саме заніс руку над головою. А от Віта Бадега не встиг ні ухилитися, ні прикритися руками — настільки все трапилося блискавично і несподівано. Зараз він під наглядом лікарів: є підозра на струс мозку. Але останнє слово, звичайно, за спеціалістами.

Невже знову трапилося горезвісне «поки грім не гримай»? Віт, якщо вже бути точним, ніякого грому того понеділка в Долинській не було, накрапав тільки маленький дощик. Але цього виявилось достатнім, щоб у дитячій музичній школі з гуркотом обвалилася стеля, вірніше — важка гіпсова штукатурка.

Коли мені пояснювали, як знайти музичну школу, здивувався: в тому місці вже був, як мій її не помітити? Виявляється, нічого дивного — аби не табличка біля дверей, то б'юся об заклад: ніхто б і не вгадав, що в цьому будинку, трохи схожому на барак, «вісім на двадцять метрів з прибудованим в торцевій частині тамбуром», і знаходиться школа. І не проста — музична...

Тут мова навіть не про естетичні запити, щоб цей навчальний заклад і справді став дверима у світ прекрасного. Доводиться говорити про справи прозаїчніші — про звичайні умови для роботи вчителів і юних музикантів.

Звукоізоляції немає, — говорить викладач Віктор Петрович Баршнік. — В одному класі — баян, в другому — фортепіано, в третьому — спів, і всі чудово чують через стіни один одного. Тут не те, що розвивати музичний слух у дітей, його швидше втратити можна. Клас духових інструментів — в іншому корпусі, тут боїмося... — Віктор Петрович опасливо глянув на стелю і стіни.

Другий так званий «корпус» — це міцний будиночок, під яким знаходиться... кочегарка. Не може не викликати захоплення кмітливості тих, хто з усіх приміщень у Долинській знайшов для музшколи саме це. Дим проникає крізь щілини у підлогу, від перепаду температур поступово виходять з ладу фортепіано та інші інструменти. В одній з кімнат побачив закопчений низу стіл.

А то раз в кочегарці трапилося самозаймання, дрова загорілися, — пояснили мені. — Довре, що це було зранку, діти ще не прийшли.

А на вікнах — грати, бо ж будинок планувався під музей...

Біди могло б не трапитися — так, здається, кажуть, в подібних випадках? Однак цього разу справделивіше і чесніше сказати: було б дуже дивним, аби її не трапилося.

Причому не виключені такі думки: «Ну от, знайшли привід для розмови. А впала б та штукатурка в кімнату, коли вона була порожня, — не було б про що й говорити».

Ну, по-перше, Ганна Сидорівна Бельська, директор школи, вважає щасливою випадковістю те, що з восьми чоловік у тісню кімнати прийшло тільки чотири учасники вокального ансамблю і що й вони вже почали розходитися, бо заняття закінчилися.

А по-друге...

В цій кімнаті ми якраз біди і не чекали, — говорять В. П. Баршнік і веде мене в інший клас, — нас непокоїло ось що...

І показав мені на бокову стіну, яка, здається, мала досить серйозні наміри відокремитися від будови з усіма її будівельними конструкціями і зайняти цілком самостійним життям. «Лінія конфронтації» стіни з будинком — щілина, в яку вже можна було просунути руку, — оперезала стіну по всьому периметру, прихопивши ще й трохи стелі...

З висновку експертизи: «Будова, в якій знаходиться дитяча музична школа, споруджувалася для тимчасового розміщення в ній міськвиконкому. Тому під стіни будови не обладнано фундамент. Доцата підлога без провітрюваного підпілля. Немає горизонтальної гідроізоляції стін. Не обладнано по периметру отримання. Товщина стін не відповідає теплотехнічним вимогам. Не виконано вертикального планування території, котре має забезпечувати водовідведення від будови».

Це недоробками і не назвеш, адже ж сказано — будувалося не на віки. Але все-таки, мабуть, не на такий тривалий час, бо, як сказано в експертному висновку: «З північно-східного і південно-захід-

ного боку біля будови застоюються дощові і снігові води, які дренують у ґрунт, насичуючи підмурки стін. У стінах відбувається осідання, від чого в них з'являються тріщини і відхилення по вертикалі. На день огляду в подовжній стіні, звернутій в бік південного заходу, багато наскрізних тріщин, котрі в даний час прогресують. Прийшла в повну непридатність доцата підлога».

Цікаво, чи знають про це депутати і працівники міськради, і що б їх чекало, аби вісім років тому вони не виселилися звідси і не ввели замість себе юних музикантів? Віт, повернемося до документу, його основної частини.

«Висновки і пропозиції:

1. Технічний стан стін будови не дозволяє його подальшу експлуатацію за призначенням.

2. Проведення в будові капітального ремонту, пов'язаного з підведенням фундаментів під стіни, перекладанням стін, заміною підлоги — економічно не виправдане.

3. Будова підлягає знесенню. Експерт Кіровоградського обласного відділу у справах будівництва і архітектури І. Ф. Харченко».

І дата — 27 серпня... минулого року. Так, так — минулого. Відтоді пройшов цілий навчальний рік, протягом якого діти щодня заповнювали класи і кімнати будинку, який, на думку експерта, вже ні на що не був придатний, окрім як на знесення.

Все-таки цікаво, якими екстремними заходами й енергійними діями був наповнений цей рік, що було зроблено дорослими, щоб відвернути біду від дітей (а, будемо відверті, цей обвал — далеко не найгірший варіант того, що можна було чекати)?

Була доповідна на ім'я голови Долинського райвиконкому П. С. Терещенка від зав. відділом культури М. І. Стахова, за проханням якого і було проведено експертизу. Були щомісяця, якщо не частіше, візити директора училища і зав. відділом культури до заступника голови райвиконкому І. С. Четверика. Були, нарешті, звертання занепокоєних батьків.

В результаті створили ще одну комісію, тепер місцеву, яка прийняла рішення... робити ремонт.

— Ну, про який ремонт може йти мова! — говорить архітектор району Ф. М. Попов. — Будова без фундаменту, а вони пропонують зовсім перебудувати дах.

ВІН ТРАПИВСЯ КІЛЬКА ТИЖНІВ ТОМУ, АЛЕ РУЙНУВАННЯ ПОЧАЛОСЯ НАБАГАТО РАНІШЕ...

Тим не менш постановили ремонтувати. Тут слід сказати, що проблема службових приміщень — одна з найгостріших для Долинської. І як яскраву ілюстрацію цього вам обов'язково наведуть той факт, що й сам райвиконком, скажімо, знаходиться у будові, що споруджувалася під гуртожиток. Що вже, мовляв, тут думати про музичну школу. Щоправда, я не питаю у юних музикантів, чи чули вони відомий лозунг «Все краще — дітям». Думається, усе-таки чули. І, мабуть, не раз... Отже, робити нічого, вирішили ремонтувати. Але... кому? З розповіді Мирона Івановича Стахова:

— Зверталися в комбінат комунальних підприємств. Там відповіли, що є телеграма з міністерства, де забороняється займатися роботами, окрім житла. Направляли листа директору гірничо-збагачувального комбінату окислених руд, що будується. Але товариш Єлізов не відповів, а при зустрічі сказав, що немає у них для цього ніякої можливості.

Про це ж говорив спочатку і А. П. Кистень, керівник «Міжколгоспкомунгоспу», поки М. І. Стахов через «свої» організації по лінії культури не знайшов можливість виготовити крісла для «Міжколгоспкомунгоспу», звичайно, на прохання А. П. Кистеня...

— Завтра почнемо, — були наступні слова Андрія Павловича у вересні.

Почали в листопаді, буквально перед самим обвалом. Та й то головний інженер заявив, що робитимуть тільки зовнішній ремонт.

А всередині? — запитала збентежена Ганна Сидорівна.

— Та воно ще сто років простойте...

Менше всього хотілося би шукати в чийсь діях кримінал, робити когось винуватцем. Адже, як не дивно, рано чи пізно це повинно було трапитися, до цього діло йшло...

Тепер, наприклад, з'ясувалося, що є цілком пристойні варіанти, куди прилаштувати музичну школу. Але ж знову прилаштувати... Це вже вкотре?

«Та в найма, сестри, й помрете», — невесело зітхнула, згадавши шевченківський рядок, Ганна Сидорівна Бельська.

І можна зрозуміти: в 1965-му році вона, дипломований спеціаліст, почала працювати в щойно відкритій Долинській дитячій музичній школі. Дуже скоро залишилася сама — колеги порозбігалися в пошуках кращих умов для роботи. А вона залишилася — хотілося-таки добитися свого. Хоч умови й справді були, м'яко кажучи, не дуже: школу помістили в примі-

щенні колишнього ковбасного цеху — 5 темних кімнат. І якщо до пліснявини, якусь звалили, то до квакання жаб в музшколі міг призвичаїтися далеко не кожен... Одна стіна ще впиралася у сусідню хату, а от інша почала підкошуватися, довелось ставити опори.

Врешті-решт, вже в 74-му році, Ганна Сидорівна не витримала і поїхала в Кіровоградський обком партії дописувати нове приміщення, бо вже відчайлася зробити це в Долинській. Та у відчай передала нуті мену: заявила, що в аварійному приміщенні стіна вже... завалилася.

Десь у восьмий вечір повернулася з Кіровограда. Прийшов посильний з райком партії: «Йдіть терміново, вас чекають». В цей пізній час в райкомі зібралося багато зацікавлених осіб і керівників і кілька годин підряд тривала розмова, головною

темою якої було... «Так впала стіна чи ні?». І «Як посміла сказати неправду в обомі?». Я запитав Ганну Сидорівну, чи тоді брав участь у тій, як вона висловила, «екзекуції». Вона почала було згадувати, та потім махнула рукою:

— Яка тепер вже різниця? Як мовиться, застійні роки...

Справді, сьогодні так важко уявити. Зате з іншого боку обвал трапився не «по-нарошкучу».

Втім, тоді, у 74-му, Бельській все ж вдалося вибратися з колишнього ковбасного цеху — допомогла санепідемістанція. Школу розмістили по трьох приміщеннях, а у вісімдесятому році прилаштували ось сюди. Куди тепер?

— Будемо розмовляти з працівниками «Енергозбуту», у них непогане приміщення, — говорить заступник голови райвиконкому І. С. Четверик, — якщо вмовимо, тоді...

— Що ж, залишається надіятися на свідомість колективу «Енергозбуту», але все ж таки, Іване Савелійовичу, якщо у нас і насправді — все краще дітям, то чим займалися радянські органи протягом 23-х років, котрі музична школа микалася з одного приміщення в інше. Невже за цей час неможливо було якщо не збудувати постійне, то хоча б знайти більш-менш пристойне?

— Справа в тому, що з середини сімдесятих пішли розмови про будівництво в Долинській гірничо-збагачувального комбінату окислених руд і передбачалося, відповідно, що й створення соціальної сфери комбінат візьме на себе. Так, у всякому разі, нам говорили у вищестоящих інстанціях.

— А взагалі по району становище з цим досить непогане, — продовжував Іван Савелійович. — Так, наприклад, у колгоспі імені Леніна теж є музична школа, причому в хорошому приміщенні — правління колгоспу віддало своє.

— А ви б не бажали наслідувати цей приклад і віддати дітям, скажімо, хоча б один поверх райвиконкому?

Запитання залишилося без відповіді, хоча через деякий час Іван Савелійович повернувся до нього:

— Ви кажете — віддати. Чого ж, ми вже раз так і зробили — у вісімдесятому, коли звідси виселилися міськрада.

Ще раз нагадаю, що виселилися міськрада з тимчасового приміщення...

Втім, думається, що не в нелюбові до дітей витоки такого ставлення до проблем музичної школи. А швидше в тому, що вона — музична.

— Ви вже прямо як поминки справляєте, — говорили Мирону Івановичу після недавнього виступу на партійних зборах, де він поділився своєю тривогою з приводу тупикового становища, в якому опинилася культурна робота в районі, вірніше, її матеріальна база.

І справді, які об'єкти культурного призначення з'явилися у Долинській після відкриття музичної школи? Будинок піонерів. Це все. За чверть століття. До речі, зараз в цьому будинку розмістилася ще й бібліотека, станція юних техніків, райвно. І не хотілося б зводити розмову до спростеного, споживацького підходу: мовляв, підрастаючому поколінню треба десь відпочивати. Зрештою, ці функції непогано виконує дискотека. До речі, не так давно на танцювальній в Долинській трапилася масова вбива. Мабуть, тоді вкотре розпочали розводити руками: «Ну, що з ними робити, як виховувати?».

«Я скільки себя помню, я всегда был глуп.

Я не любил учиться, не любил есть суп, Учителей я не любил, я им грубил, я им хамил.

На уроке только пел, сидел и пел Рок-н-ролл».

Тож чи варто вести мову про виховання ось такого героя іронічної пісні з репертуару рок-групи «Аліса», для котрого всі цінності і ідеали закінчуються в рок-н-ролі — «і під час ядерного вибуху, і сидючи в метро, і навіть там, де не можна — я буду співати рок-н-ролл».

Войовничі невігластво — ось що найтриповіше. Коли приназда «це не для середніх умів» стає правилом хорошого тону. Сьогодні її вільно може приміряти до себе кожен, не помічаючи, що вона давно вже втратила свій іронічний зміст і все більше відбиває справжній стан справ. Ми можемо прожити життя, так і не зрозумівши тих, хто в захваті слухас оперу, дивиться балет чи годинами простують біля картин живописців. І будемо цілком задоволені цим. Хоча інколи сповнаватиме сум'яття і збентеження, коли, наприклад, в телевізійній «Що? Де? Коли?» оголошують черговий приз — квитки в Ленінградський театр імені Кірова — мрія багатьох ленинградців. Ось французькі парфуми були — це зрозуміло. Або ще краще путівка в Болгарію — ото б скупились і скупились можна було б!

Невігластво стає нормою життя. Нас уже не дивує, що дехто, потрапивши з екскурсією в Одеський оперний театр і відмучившись для порядку перший акт, потім приїжджає додому і розповідає, що пообідав в одному, як сказав екскурсовод, з найкращих театрів світу, інколи запитуючи себе: в чому ж, чорт візьми, його красота? І не його в цьому вина...

Нас уже не дивує, що на денго у «Маленькій Вірі» найбільше вражений справляє один лише кількасекундний епізод, а не головна думка фільму (а вона якраз про бездуховність, про те, що весь світ прекрасного для Віри — це журнальні портрети іншартистів на стінах спальні), і, що найстрашніше, дехто вже не зможе зрозуміти і осягнути задум авторів фільму — навіть при всьому своєму бажанні, і не їх у цьому вина...

Прогресуюче духовне убожество. Про все це найчастіше із занепокоєнням говорять в центральній пресі. Цікаво, які причини цього процесу називають читачі «помомольської правди» у своїх відгуках на статтю «Всі ми вийшли з народу...». Одні вважають, що виною всьому економічне становище у країні, коли думки зайняті не високими матеріями, а тим, де й коє купити ковбасу чи колготки. Інші називають причиною сталінські репресії, коли викорчувалася інтелектуальна культура на гордість нації. Треті ґришають на нитраті і героїцидні, систематичне отруєння янками, мовляв, призвело до зниження розумових здібностей нинішнього покоління.

Не збираюся висувати якихось своїх версій, хочу тільки запитати: чи багато ви можете згадати раїцентрів, онрасою яких є приміщення дитячої музичної, художньої школи, будинки піонерів? Що, на пам'ять спливають інші будови із скла і бетону — райвиконкоми і райкоми, різноманітні контори?

Звідси і починається відлік системи цінностей... І поки наші діти будуть вчитися прекрасному на задворах і в аварійних приміщеннях, марно сподіватися на якісь зрушення в цьому тривожному питанні.

Звичайно, тут дещо залежить і від суб'єктивного моменту, — від внутрішнього духовного світу самих керівників, від того, наскільки самі вони розуміють користь і необхідність всебічного розвитку людини. Думається, не випадково музшкола в Долинській відкрилася завдяки активному сприянню тодішнього секретаря райкому, котрий, на жаль, пропрацював після того недовго... Тепер, щоправда, ця суб'єктивність усувається — ми йдемо до колегіального і демократичного вирішення всіх питань, на різних рівнях.

Зараз в Долинській музичній школі навчається не більше 110 дітей. А могло б бути і більше — немає умов. До того ж, за 23 роки жоден(!) педагог не отримав квартири. Ось така увага...

Коли ми з Ганною Сидорівною заговорили про здобутки вихованців школи, котрі безліч разів виходили переможцями обласних і республіканських конкурсів і фестивалів, представляючи по суті всю художню самодіяльність Долинської, вона вимовила:

— На жаль, зараз всі наші нагороди — грамоти і дипломи — привалило штукатуркою.

Може, це й краще. Давайте відкладемо вбік наші досягнення та рапорти і глянемо у вічі нинішній молоді — до чого ми дозвітувалися?

Микола МЕДВІДЬ.

КОЛИ ВЕРСТАВСЯ НОМЕР: Зв'язавшись з Долинською, ми дізналися, що з Віктором Бадегою, здається, все обійшлося — зараз він знову ходить до школи. А що стосується приміщення для музичної школи, то, незважаючи на рішення райвиконкому, керівництво «Енергозбуту» аж ніяк не поспішає піти назустріч — «поки не буде розпорядження з Кіровограда». Третій тиждень школа тулиться в «кочегарці».

МАЯКИ, ЩО СВІТЯТЬ З НЕБУТТЯ

Блакить морського простору, чайки над хвилями, білі парасольки статечних дам і молоденьких панянок на бульварі вздовж узбережжя — такою можна уявити собі картину літа 1914 року в Севастополі. Десь уже гуркотіла перша світова війна, палали заграви, мільйони людей, одягнених у військову форму, нещадно знищували одне одного. А тут панувала мирна тиша. І тільки панцерні кораблі, наїжачені гарматами, на зовнішньому рейді та патрулі на вечірніх вулицях міста нагадували про те, що головна база Чорноморського флоту Російської імперії знаходиться на особливому становищі. Саме таким побачив Севастополь прапорщик Донат Дмитрович Тиунов, який приїхав сюди в серпні для проходження подальшої служби.

З розповіді онуки Д. Д. Тиунова Світлани Михайлівни **ТЕРЕЩЕНКО**, працівниці шахти імені Ленінського комсомолу виробничого об'єднання «Олександрія-вугілля»:

— У родині Тиунових було п'ятеро дітей: Ігор, Ізмаїл, Римма, Інна і наймолодший — Донат. Мешкала сім'я в Петербурзі. Батько був викладачем, мати — домогосподаркою. Діти рано пізнали гіркоту сирітства. Під час якоїсь епідемії (а їх у ті роки вистачало навіть у столичному місті) батьки померли. Майже одночасно. Піклування про долю молодших Тиунових взяв на себе один з родичів — генерал Селіванов. Відомості про Ігоря та Ізмаїла — мізерні. Моя мати — Зінаїда Донатівна, пригадує, що обидва вони мали якусь причетність до малювання. Римма та Інна виховувалися в пансіоні, одержали середню медичну освіту. Загинули в період Великої Вітчизняної війни, коли гітлерівська авіація розбомбила санітарний поїзд, на якому вони служили медсестрами.

Генерал Селіванов дуже хотів віддати свого вихованця до юнкерського училища. Але Донат Дмитрович вже тоді показав характер, висловивши бажання присвятити себе техніці. І замість юнкерського училища пішов навчатися до реального, але Донат Дмитрович очолював працювати на Миколаївському суднобудівному заводі. Незабаром одружився на Марії Павлівні Плоткіній.

У 1910 році родина Тиунових (вона на той час вже складалася з чотирьох чоловіків — народилися донька Зіна та син Меркурій) переїхала до міста Краснобоська Архангельської губернії. Тут Донат Дмитрович створив і очолював ремісниче училище. До речі, він був людиною різноманітних уподобань. Дуже любив музику, грав на багатьох музичних інструментах.

Через кілька років роботи на Півночі доля сім'ї Тиунових зробила новий несподіваний поворот. За туманом минулого зараз важко розгледіти, що саме стало причиною, але Донат Дмитрович перекваліфікувався... на авіаційного механіка. Можливо, відіграли роль потяг до нового в техніці і бажання оволодіти досі не знайомою справою. В усякому разі, архівні документи свідчать, що 14 серпня 1914 року він прибув до Севастопольської школи військових льот-

чиків у розпорядження завідуючого авіамастернями.

Російська авіація на початку другого десятиліття двадцятого віку тільки переживала період становлення. Від показових польотів аматорів, на які глядачі збиралися як на циркову виставу, до створення військових авіазагонів, від призових повітряних перегонів відчайдушних шибайголов (таких, як одесит Сергій Уточкін), до теоретичних розробок професора Жуковського і підтвердженої точними науковими розрахунками, «мертвої петлі» штабс-капітана Несерова.

Тобто, ентузіазм першовідкривачів поступався місцем серйозному, так би мовити, професійному ставленню до справи.

Наша країна тоді не мала власної авіаційної промисловості. Навіть те, що складалося в напівкустарних, нашвидкоруч перепрофільованих майстернях, надходило із-за кордону. «Фармаки», «Блеріо», «Ньюпори» — такими типами аеропланів користувалися вітчизняні авіатори. Часто-густо через вихід з ладу якоїсь деталі літака він місяцями простояв в ангарі, не піднімався в повітря. Залишалося тільки чекати, коли ж нарешті прибуде поїздом чи пароплавом жадана посилка із запасною частиною.

Особливо часто ламалися дерев'яні пропелери — деталі, як відомо, одні з найважливіших в конструкції літаків тих часів. Але якимось чином зарадити цьому лихові було важко — виготовлення й обробка пропелерів потребували спеціальної технології.

«Невже на місці не можна виготовити цю деталь? — міркував Донат Дмитрович. — Адже ж якось роблять її в далекій Франції, в інших країнах!».

Ця ідея захопила його повністю. Після робочого дня, ночами вивчав Д. Д. Тиунов різні типи повітряних гвинтів, їхню конфігурацію. Чимало уваги приділяв фізико-механічним властивостям деревини, з якої вони виготовлялися. І йому вдалося вирішити проблему. Через кілька місяців за кресленням Доната Дмитровича і за його особистої участі робітники майстерень зробили відповідний верстат.

Уже перші випробувальні польоти показали, що пропелери, виготовлені за технологією Тиунова, ні в чому не поступаються зарубіжним аналогам. А через певний час було доведено — виробництво в експлуатації навіть довговічніше.

З розповіді Світлани Михайлівни ТЕРЕЩЕНКО:

— Мати казала, що в їхній домівці часто гостювали авіатори. Особливо заприятелювала родина з відомим льотчиком, одним з фундаторів вітчизняної авіації М. Н. Єфімовим. Мабуть, так вже ведеється, що люди непересічні тягнуться одне до одного. Михайло Никифорович завжди підтримував всі починання діда. А в того виникла ще одна цікава ідея — поєднати колеса з вітрилом.

Одного дня на Качинське поле під Севастополем, що використовувалося як аеродром, виїхала дивна споруда — візок під полотняними крилами. Керував ним чоловік у шкіряній куртці. Сухопутний човен досить-таки жваво маневру-

вав, набрав велику швидкість від по-диху чорноморського вітерця.

Таким чином, Донат Дмитрович Тиунов став одним з перших вітчизняних буеристів, а буер, сконструйований ним, можливо, відіграв і свою роль у популяризації ще одного цікавого виду спорту.

Практичну роботу авіатехнік поєднував із теоретичними розробками. Важко зараз сказати, над якою темою він працював, але, за даними архіву Міністерства оборони СРСР, Д. Д. Тиунов читав лекції на тему: «Матеріали в аеропланобудівництві та їхня обробка». Можливо, він готував якусь наукову працю? Якщо це так, немає сумнівів, що добився б плідних результатів. Адже характеру і цілеспрямованості йому було не позичати. В усякому разі, коли справу з виготовленням вітчизняних пропелерів чиновники поклали в довгий ящик, він не злякався написати доповідну на ім'я самого царя. І Микола Другий поставив на ній позитивну резолюцію. Та ще й нагородив винахідника грамотою і золотим годинником.

У квітні 1916 року Доната Дмитровича Тиунова призначили завідуючим авіаційними майстернями, а через рік він трагічно загинув.

Лютнева буржуазна революція 1917 року розколює країну на кілька таборів. В одному були прихильники скинутого монарха, в другому — прибічники новонародженого капіталістичного уряду, в третьому — більшовики і ті, хто їм співчував. Д. Д. Тиунов належав саме до них.

Обставини його загибелі точно не відомі. 15 березня 1917 року Донат Дмитрович відбув до Москви в розпоряд-

ження Центрального військово-промислового комітету. Додому так і не повернувся. За чутками, десь по дорозі втрутився у суперечку з монархічно настроєними офіцерами. Ті його і вбили.

Діти і онуки Д. Д. Тиунова не знають естафету перейняли від нього любов до техніки. Син, Меркурій Донатович, перед Великою Вітчизняною війною працював під Кіровоградом завідуючим авіаційними майстернями. З 1941 по 1945 рік був начальником авіаремонтного ешелону. Помер відразу по закінченні війни.

Син Меркурія Донатовича — Віктор Меркурійович трудиться в Кіровограді директором ремонтно-механічного заводу «Укрремтресту». Його дочка закінчила Київський інститут інженерів цивільної авіації.

Правнук Д. Д. Тиунова, син Світлани Михайлівни Терещенко, — Юрій служить у Військово-Повітряних силах авіатехніком.

А дізналися про всі ці давні і не дуже давні події червоні слідопити олександрійського загону імені Борі Белого, який діє при міському краєзнавчому музеї. Ось уже чимало років піонери і комсомольці, очолювані своїм незмінним керівником І. А. Шульгою, повертають з небуття імена людей, чия життя було присвячено Вітчизні, а справи, не наче маяки, освітлюють шлях прийдешнім поколінням.

В. ДЕРУСОВ,

член Спілки журналістів СРСР.

На знімках: прапорщик Д. Д. Тиунов; Донат Дмитрович Тиунов біля буера власної конструкції.

Фото із сімейного архіву онуки авіаконструктора С. М. ТЕРЕЩЕНКО.

Де ти, Надю?

Мій фронтний шо-

денник зберігає такий

запис: «Познайомився в

літній Волковою На-

дєю, ученицею Компа-

ніївської школи. Вона

пам. розвідникам, допо-

магала: розповідала, де

німці рили траншеї, які

вопи...».

Запис зроблено під Кі-

ровоградом 28 січня 1944

року. Наша 53-я стрі-

лецька дивізія стояла в

обороні, йшли бої місце-

вого значення, але за-

пам'яталися вони надов-

го. Стояли люті морози.

Варто доторкнутися до

гілочок — страшний тріск

— і ворог вже насторо-

жі. Хто був на фронті,

знає, що це таке.

І все ж наша розвідка

діяла. Одного разу нам

допомогла школярка На-

дя Волкова.

Влаштувавшись на го-

рищі крайньої хати, ми

спостерігали за німець-

кою передовою: вона

проходила повз гай, пе-

ред яким бігло снігом

скошене кукурудзяне по-

ле.

— Ось, бачите, доро-

га, — сказала Надя, —

вона замінювана. Звідки

знаю? Партизан, мій од-

нокласник, сказав. Там

написано по-німецьки:

«Міні!».

— Куди ця дорога? —

запитав Іван Сиренев,

наш командир.

— На Компаніївку.

— А що ти ще знаєш

про цю місцевість?

— Знаю, де пагорки,

ярочки... все знаю.

— Але німці тут усе

перерили...

— Неправда, — запе-

речила Надя. — Ось іні.

Хочете покажу. — Вона

протерла очі, взяла бі-

нокль. — Ось там, за до-

рогою, у німців немає

траншей. Правду гово-

рю. Подивіться.

Надя мала рацію. Але

фашисти (і це кожен з

нас знав) свої стики між

позиціями мінують.

Наступного дня ми в

цьому переконалися: нім-

ці все замінували і були

за цю ділянку оборони

спокійні.

Командир вирішив дія-

ти: треба «язика».

Вночі хурделило. Ра-

кети погано освічували

землю. Це було нам на

руку: можна було ти-

хенько і непомітно під-

повзти до мети — міно-

го поля. Саперам мороз

і хуртовина не заважа-

ли, вони зробили прохід,

і ми одні за одним ру-

шили вперед.

Я повз за Сиреневим,

але він раптово зупи-

нився. Протряю від сні-

гу очі — німці! В касках

і маск-халатах, щось

роблять. Причвилася —

риють сніг.

— Знімають міни, —

шепнув Сиренев, коли я

підповз до нього. — Гли-

боко, видно, під снігом.

Німці ревно викопува-

ли міни і знову їх ста-

вили, щоб вони на випадок

раптового нападу наших,

зразу спрацю-

вали.

— Чудово, — сказав

командир. — Будемо бра-

ти «язика».

Без шуму не обійшлося,

скопилися урочаїну.

Добре, що їх було тільки

трьох, а нас дванадцять.

Через півгодини один

гітлерівець був у штабі

дивізії...

...Пройшло сорок чо-

тири роки. А пам'ять до-

сі береже бої під Кіро-

воградом, імена друзів-

розвідників. По різному

склалися їхні долі. Не

знаю тільки про долю

літньої Наді Волкової.

Якщо ти, Надю, живеш

на Кіровоградщині —

відгукнись! Буду радий

отримати від тебе вісточ-

ку!

Моя адреса: 153008,

г. Іваново, ул. Колесано-

ва, 7, кв. 53.

В. ПІПЧУК,

ветеран війни, член

Спілки журналістів

СРСР.

Відгук- нітьсЯ, ветерани

З ініціативи молоді і трудящих Благовещенська в місті буде споруджено пам'ятник воїнам - інтернаціоналістам Амурської області і музей бойової та інтернаціональної слави. При обкомі ВЛКСМ створено військово-патріотичне об'єднання «Інтернаціоналіст», пошукова група, відкритий рахунок № 609919 в Амурському обласному управлінні житлосоцбанку м. Благовещенська. Пам'ятник створюється на кошти трудящих.

Пам'ятник буде споруджений воїнам-амурцям, які віддали своє життя, виконуючи інтернаціональний обов'язок в Афганістані, Іспанії, на Халхін-Голі та інших місцях.

Рада об'єднання, пошукова група звертається до усіх воїнів-інтернаціоналістів з проханням відгукнутися, товариші ветерани! Відгукнутися, родичі воїнів, які загинули!

Пришліть нам листи, спогади про бої, будні і подвиги ваших амурських побратимів, командирів і політпрацівників, комуністів і комсомольців.

Пишіть нам за адресою:

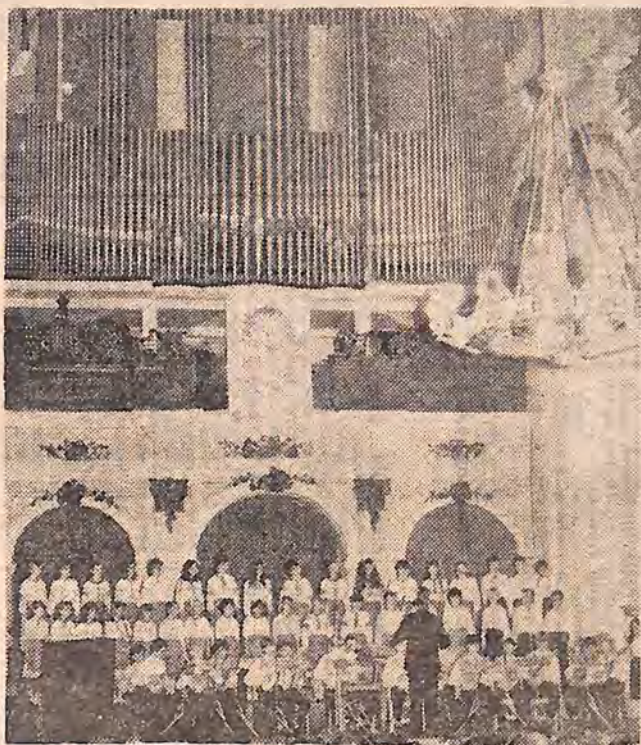
675023, Амурская область, г. Благовещенск, ул. 50 лет Октября, обком ВЛКСМ. Военно-патриотическому объединению «Интернационалист».

3 грудня 1988 року

У Львові пройшов перший міжнародний фестиваль дитячих і молодіжних хорів, який був організований обласною радою профспілок. У ньому взяли участь провідні колективи України, Російської Федерації, Прибалтики, а також гості з Польщі та Угорщини.

Ініціаторами зустрічі юних співаків стала народна хорово капела хлопчиків і юнаків «Дударик» Львівського обласного Будинку вчителів, яка вже багато років підтримує творчі зв'язи з багатьма молодіжними колективами в нашій країні, а також у зарубіжжі. Пристрасні популярні радянські і зарубіжні класичні, пісенні народів СРСР, Польщі, Угорщини, а також власні твори три дитини на фірму поклали, що, незважаючи на заплановану концертну програму, молодіжні музичні колективи, опановані рідною мовою, мали великий інтерес до хорового співу. Багато співали українською мовою.

Міжнародний фестиваль дитячих і молодіжних хорів у Львові став традиційним і проводиться щороку восени. На знімку: виступає хор «Проліски» української школи імені Т. Г. Шевченка з польського міста Білий Бор. Фото Б. КРИШТУЛА. Фотохроніка РАТАУ.

«В душі я українка, і всім про це відомо...»

У даному випадку хай читач побачить Валентину Баслер таке узагальнення — вона мала на увазі скоріше «всіх» із свого оточення.

КОР.: Валентино Луківно, а чому в такому випадку ви більше розмовляєте російською мовою?

В. Б.: Так в житті обставини склалися... 1943 року мене разом з багатьма іншими хлопцями і дівчатами вивезли до Німеччини на примусові роботи. Довелося працювати в різних місцях. Останнім місцем роботи був один із віденських ресторанів. Вважаю, що в ньому мені було найкраще, оскільки, працюючи на кухні, мала змогу хоч якось харчуватися. Тут-таки зустрілася зі своїм майбутнім чоловіком. Багато іноземців обідали в цьому ресторані по талонах. Росіянам і українцям такі талони не видавалися. (Тут моя співбесідниця на деякий час замислюється. Можливо, про те, що могла вийти заміж за співвітчизника, і тоді не довелося б жити на чужині).

Коли закінчилася війна і радянські війська нас визволили, Полю, так зовуть мого чоловіка, не дозволили їхати в Радянський Союз. А оскільки ми жили один одного, то вирішили їхати до Франції. Там уже й одружилися. Свекруха мене любила, назала, що не проміняла на сто французьких. Починали своє подружжя життя важко. Нічого не було. Батьки дали дві дівчини, стільці. Оце й усі пожитки. Знали мебелювану кімнату. Влітку переїхали до батьків, оскільки в цей час домовласник здавав кімнату за плату, втричі вищу від звичайного. Коли Поль почав допомагати йому по господарству, тоді вже він змілюстився над нами. Чоловік працював і вчився. Грошей катастрофічно не вистачало. Та й зараз у нас їх немає. Бувало, перед нами стояла дилема — піти в кіно чи купити шматочок м'яса. Молодіжні були, вибирали кіно. З кінотеатру йшли пішки, бо не було грошей для квитка на транспорт. І раптом я знайшла вазлики із грошми. Їх було небагато, але їх бог послав, щоб нам легше було. Я почала давати уроки російської мови.

Звичайно, диплома в мене не було. Особливо важко було з граматику і методикою: все-таки я українка і знань із російської до війни отримала не так багато. Але нічого, накупили різних книжок, вчила інших і вчилася сама. Ось так і перебивалися з хліба на воду. Трохи легше стало, коли Поль захистив диплом і почав працювати інженером на шинному заводі. Ми отримали квартиру. Але пішли діти (у мене — дочки), треба було їх учить, одягати. Я з самого початку хотіла двох дітей. Так воно й вийшло. В пологовому будинку жартували: «Оскільки для Франції ви не працювали, то хлопчиків вам не дісталось».

КОР.: Як часто ви буваєте в Ульяновці, на батьківщині?

В. Б.: Загалом ми рідко куди-небудь їздимо, для поїздки потрібні гроші. Однак хоч я вже й офранцузилася, але сюди приїжджаю щороку. Інколи бувала по два-три місяці. Колиш була забрала у Францію свою матір, то кілька років не їздила. Але мати бути довго там не змогла, каже: «Хочу померти на своїй землі». І я змушена була привезти її назад. Тепер, коли вже її немає, я приїжджаю в Йосипівку до брата. Хоч часто траплялося, що на зворотну дорогу не було грошей, тим більше, що гроші потрібні були французькі. Доводилося викручуватися: вешо продаси, інколи позишиш.

КОР.: Оскільки ви тут бували часто, то маєте можливість порівнювати. Як би ви оцінили життя людей у сьогодиншній Ульяновці?

В. Б.: Я його оцінила б як прекрасне. Хоча доводиться розмовляти з багатьма людьми і мені кажу, що те не так та це не так... А я їх запитую: не як? Не як? Будинки он такі збудовані, робота у кожного є, земля родюча, живність всіляка в дворах... Приїдеш у гості, господарина за кілька хвилин стіл накриве — чого там тільки немає! Люди стали високоосвіченими, культурними. Останні роки пити стали менше. Бо раніше, сама пам'ятаю, уже на чотирьох лапках повзав, а мене ще застав-

ляють. Ось це, думаю, негативний момент — коли ми силуємо пити. Людина не хоче, не може пити, а ми все-таки примушуємо.

Загалом же я заздрю своїм землякам. Ми, наприклад, і мрії не можемо про свій будинок. За квартиру доводиться платити 2 тисячі франків щомісяця. Це третина сімейного бюджету. Навіть якщо ці гроші за роки, що живемо в державній квартирі, зібрати, і то я не впевнена, що їх вистачило б на придбання хоч якого-небудь маленького будиночка.

Ось я дивлюся, як живе мій брат. Він працює транзистором у колгоспі, його дружина, та й інші жінки в селі, працюють у рілльничій бригаді. Такі здорові та гарні. Хіба є хоч одна така, як я? (Однак треба віддати належне зовнішньому виглядові гості. Її ровесниця з тієї ж таки Йосипівки чи Ульяновки мають вигляд бабусь. Про неї цього не знаєш).

Часто мені кажуть, що я мало їм, треба більше. А я до цього не звикла.

КОР.: Валентино Луківно, ви в розмові згадували бога. Ви віруєте?

В. Б.: Чоловік мій католик, я православна християнка. Але ми не віримо в бога. Думаємо, що його немає. Може, якась сила і є (коли він все-таки є, то хай мені пробачить), але що є там якийсь дід з бородою — не віримо. Пам'ятаю, тільки-но ми одружилися, то повинні були священникові віднести смажену курку. А в нас у самих нічого було їсти. Ми знаємо, що є служителі культу і вони змушені проповідувати для того, щоб мати засоби для існування. Коли мама була у Франції, вона мене просила знайти православного священника, щоб висповідатися. Знаєте, стара людина. Та й чого не зробили для матері! Але знайти не вдалося. В нашому місті не було.

КОР.: Чи достатньо у вас вдома інформації про Радянський Союз? Є у вас наші газети, журнали?

В. Б.: Так. Мені надсилають уже багато років кореспонденцію з Московського центрального поштамту. По телевізору часто СРСР показують. Я тоді покидаю все і дивлюся. Особливо тепер. Дуже цікавий час. Перебудова, гласність. До речі, я хотіла вас запитати, що таке гласність? Чи може, неправильно я вимовляю?

КОР.: Гласність. Від слова глас, голос. Коли можна про все говорити вголос.

В. Б.: Ага-га. А я все не збагну. Так, я пам'ятаю, показували події у Єревані, про кабарніцтво у Середній Азії... зараз пригадаю... в Узбекистані.

Знову хочу повернутися до розмови із тутешніми людьми. Всі чогось хочуть, щоб змінилися все відразу. Але ж кожному зрозуміло, що за один день всього не зміниш. Потрібен час. Треба зважити все, врахувати, влаштувати. Ремонт у квартирі і то швидко не зробиш, а це ж країна, та ще й така велика. Головне, я так розумію, щоб бажання працювати йшло від серця. Тоді буде ефективною прантна перебудова.

Ми ось із Поліною Максимівною (це моя ще довоєнна подруга) ходили по магазинах. Є багато хороших товарів. Я собі купила шубку, костюмчик. Здається, там написано: «Ворошиловград». Привезу ладом хай подивляться.

КОР.: Ви самі ходили чи, може, вас водили з якогось іншого входу?

В. Б.: ?... Як це? Хто міг водити? З якого входу? Ні, звичайно самі. Ось через кілька днів, сказали, мають підвезти ще товари. Піду, хочу ще щось купити. Знаєте, у Франції «ганчірки», як кажуть, є. І парфуми. Але те, що гарне й модне, коштує дуже дорого. Економіна хазайка має неабияк крутитися, щоб вести господарство. Останнім часом у Франції стало важче жити. Думаю, що перебудова необхідна і нам. Видно, що ваші справи накладають відбиток і на наше життя. Воно уніфікується. Необхідно, щоб у всіх нас було менше проблем. Хай вам і нам у всьому щастить.

КОР. Дякуємо на добромуде слово і сподіваємося на інтерв'ю.
Бесіду вів В. АФАНАСІЄНКО.

— **Е. Е. ГОЛУБОНЬКО.** Яка ж ти медичка? Це ти тут, у Шура, сестрою-жалібною прикинулася, а тоді, у Махна, пам'ятаєш ким була — вчителькою, так? Ну, ми розберемося, хто ти насправді!

Насправді Марія Фортус була чекісткою. Приятелька отамана Махна запідозрила її, і бандити повели розвідницю на розстріл. Куля влучила в груди, Марія Олександрівна Фортус залишилася живою. Вона була дружиною іспанського комуніста, сина її загинув у Іспанії. І на похороні свого чоловіка вона не подала вигляду, що прощається з найдорожчою людиною. У неї стало на це сили, бо так було треба для її країни...

Ось вона, ця жінка незвичайної долі, про яку знято фільм «Салют, Маріє!», дивіться на нас із фотопортрета в Кіровоградському

ро підтримали всі радянські люди, в тому числі і чекісти. Чекісти такою ж мірою захищені в цьому очищенні, оскільки беззаконня і тяжкі репресії в минулому торкнулись і самих органів держбезпеки. В ті часи було знищено багато тисяч чесних чекістів, які не піддавалися нав'язаному клікою Єжова—Берії переродженню органів держбезпеки, намагалися протистояти лавині беззаконня, що насувалося. Ось деякі приклади по нашому краю. В 1937—1938 роках «За контрреволюційну діяльність як «вороги народу» були арештовані і страчені начальники Єлисаветградського відділення ДПУ М. Р. Аккерман, О. П. Абаш, Л. П. Пейзнер, В. І. Округ та інші.

В. І. Чипченко, ветеран органів держбезпеки, екскурсовод музею, показує екіпіровку

Від ЧК до КДБ

музеї чекістської слави при обласному управлінні Комітету держбезпеки. Виявляється, М. О. Фортус у 1920—1921 роках працювала в Єлисаветградській ЧК, лікувалася тут після поранення...

Однією з пайважливих заповідей радянських чекістів у захисті завоювань Великого Жовтня був тісний зв'язок з масами. Опора на трудящих була і буде головною лінією у практичній діяльності органів державної безпеки. Цей партійний принцип роботи чекістських підрозділів, висунутий В. І. Леніним у перші дні функціонування органів ВЧК, послідовно проводили в життя багато поколінь радянських чекістів.

Музейна експозиція повідомляє і про причетність до епохальних історичних моментів наших земляків. Є тут відоме фото В. І. Леніна і Я. М. Свердлова серед народу. А поряд із ними — комендант Московського Кремля, уродженець Добровеличківського району Я. А. Стрижак.

З розповіді в розповіді, з книги в книгу переходять імена героїв Радянського Союзу О. С. Єгорова, Г. О. Куроп'ятникова, Д. М. Медведєва. Розвідник, прикордонник, партизан... Вони в різний час жили й працювали в Кіровограді; завдяки Д. М. Медведєву у місті є стадіон «Зірка». А он на стелі ніж, він належить кіровоградцеві О. Т. Шаповалову. Бачили фільм «Майор Вихор», герої якого врятували від знищення фашистами Краків? Шаповалов — з тієї групи підпільників.

Е. Л. Ельашевіч, В. А. Оліфік, В. Є. Бресов, О. О. Євсєєв, І. І. Лісовенко, О. С. Терлецький, Г. І. Самохвалов, А. А. Гуп, М. Д. Хижняк, Г. М. Синельников, В. С. Красильников, М. В. Дичков, О. А. Євсєєва... Різні роки, різні часи, різні долі цих людей, але всі вони були причетні до захисту безпеки нашої держави. Одні живуть і працюють, інші загинули в поєдинках з бандитами, в війні, при виконанні завдань, а деякі...

Наші недруги роблять наполегливі спроби представити історію КДБ як суцільний ланцюг репресій і беззаконня, щоб у кіпшевому підсумку скомпрометувати органи держбезпеки в очах людей. Особлива старанність в цьому спостерігається останнім часом. Наші ідеологічні противники вважають, що зараз для них пастав найбільш вдалий час, оскільки класові півсвітлюються беззаконня, що творилися в часи культу. Противник, мабуть, ніколи не зможе зрозуміти, що процес очищення нашого суспільства, початий партією, шп-

чекістів минулих часів. «Знаєте, піде не могли знайти справжніх пелітнів. Писали на кіноплівці, щоб вислати — безрезультатно. Тоді за малюнками виготовили самі».

Відвідувачу цікаво буде дізнатися, що колись ЧК знаходилася на розі вулиць Карла Маркса і Шевченка (поряд із «Рубіном»), потім по вулиці Леніна, де зараз аптека. А в тому приміщенні, де тепер музей, колись був готель... Та, звичайно, найбільший інтерес у такому музеї до питання: а чим же займаються органи, яким присвячена експозиція, які результати їх роботи?

...Ці зміжки страшні. Як у «Звичайному фанізмі» М. Ромма. Як у Бабиному Яру. В житті це було ще страшніше. Точніше, в смерті — бо тут черепи, трупи закатованих і розстріляних. До цих смертей доклали закривавлену руку фашистський поплічник Журавльов, котрий після війни пробрався аж... у Болгарську компартію, був розшуканий, викритий контррозвідкою і засуджений 1960 року в Кіровограді до розстрілу... На фото видно, як сотні людей, котрі не помістилися в залі суду в Будинку культури імені Калініна, стоять довкола нього і слухають через гучномовці хід процесу.

Під склом — гроші та папери із характерним тризубом — символом українських буржуазних націоналістів, банди яких у західних областях нейтралізували в повоєнні роки працівники держбезпеки. А в кінці експозиції — наочність із сучасного арсеналу диверсійної роботи проти СРСР — заслана з-за кордону підтривна література, порнографія... Є навіть дитячі книжки-загадки з картинками, що мають давати релігійну «освіту»: де шукати Єрусалим, хто такі філістимляни і т. д.

А скільки ще з того, що не ввійшло в експозицію, зберегла пам'ять В. І. Чипченка...

Десятикласники середньої школи № 6 міста Кіровограда у музейній книзі відгуків написали: «Спасибі за зустріч з історією, за пам'ять. Як важливо не забути героїчні сторінки минулого, пам'ятати героїв, рівнятися на них».

Працівники міського фінансового відділу відзначили: «Ознайомившись з документами та експонатами кімнати-музею історії органів державної безпеки області, висловлюємо велику влчність організаторам цього музею. Ми гордимся історією органів держбезпеки, людьми надзвичайної долі, їхньою мужністю і героїзмом».

Наш кор.

Щоденник

Галини Кузьменко

СУД У МАТЕРІ ВІДІБРАВ
ДИТИНУ... Нині про це нерід-
ко доводиться чути. І щоразу
це хвилює, дивує, бо хіба
можна бути сиротами при жи-
вих батьках?
Наша історія теж із залу су-
ду, і теж про батьківство. Од-
річного Сергія померла ма-
ма. Батькові ж суд відмовив
виховувати сина. Хоч характе-
ристика з місця роботи була
бездоганною: добрий вироб-
ничник, морально стійкий... Чи
не помилилися юристи?

«Я ТВІЙ СИН, ТАТУ...»

ВОНА лежала на білосніжному лікарняному ліжку, втупившись очима у стелю. Знала, що дні її пороховані, хоч лікарі не обмовились про це й словом, а завжди привітно посміхались, підбадьорювали. Проте серце не обманеш. Вона відчула ще вчора, що смерть підступає невблаганно, в тому й зважилась наказувати сестрі, як розпорядитись її дітками. У сестри тремтіли губи, вона заспокоювала Любу, що все ще буде добре, що хай не видумує нічого...

За лікарняним вікном сіявся мокрий сніг із дощем, чорне гілля голих акацій вкривалося слизким льодком, і те галуззя постукувало в шибку, наче кликало когось до когось.

«Наталочка зостанеться з Гришею, він догляне її, він добрий... Не дай бог тільки Сергія віддати Василеві. Чуєш, Любо?»

Таке коротке життя, така нагла смерть. Ось вона стоїть страшна в очах, манить її пальцем. А вона ж молодіша-молода. І такі дрібні дітки. Як їм без мами буде? Тільки б Сергія не віддали отому, бо пропаде. Воно ж таке кволенке, без здоров'я... Дівчата, чуєте! Як прийде ще хто провідувати мене, то перекажіть моє прохання: аби і Сергія Василеві не віддавали, дарма, що він батько. Чуєте, дівчата!...

...Не знала тоді Валя, що не мине й півмісяця після її смерті, як Василь приїде з Кременчука у Знам'янку, аби забрати сина з собою. А ще через два місяці подасть у суд заяву на сестру, подружжя Бандурків, у яких після смерті матері залишився Сергія, з єдиною метою: «Щоб син не виріс круглим сиротою, хочу забрати його до себе». Та суд — відмовить.

І. І. ПОНОМАРЕНКО, учитель історії Іванківської середньої школи Знам'янського району, батько покійної:

— Ми, батьки, робили все, щоб тільки вони жили мирно. Але яке життя могло бути, коли він пиячів, дочка жалілась, що знищується... Через це й заяву подали на розлучення. По-моєму, він, зять, не дуже й переймався, бо трохи більше як через півроку оженився вдруге.

Не склалося у Валентини й Василя Гніденків життя. Народили дитину, розлучились. Утворили нові сім'ї. З'явилися ще діти в повторних шлюбах. У всіх були та й мами. Сергія, правда, татом називав не Василя Гніденка, а Григорія Федоренка, другого чоловіка Валентини, та ще Віктора Бандурка, чоловіка Валентининою сестри, в яких йому доводилося часто бувати. Хлопчик ще не знає, що тато може бути один. Але справжній батько не приїжджав. Аж поки не вмерла мама. «Щоб не виріс круглим сиротою...»

Благородні наміри у батька? Але чому супроти такого благородства стали подружжя Бандурків, батько й мати покійної І. І. і М. Г. Пономаренки, працівники дитячого садка «Сонечко» у Знам'янці, куди ходить Сергія, сусіди Бандурків і Пономаренків. Чому? Чи серця у них кам'яні, адже й самі дітей мають? Чи якийсь інший, матеріальний інтерес змусив їх протидіяти цьому благородству?

Близькірством видаються балачки про якісь матеріальні переваги (насамперед — гроші!), коли йдеться про такі почуття, як батьківські і синівські, але раз вони були, ті балачки, то змовчати про них було б неповною правдою.

Покійна заповіла грошову спадщину на сина: до тисячі карбованців. А ще до повноліття Сергіякові з утратою годувальниці виплачуватиметься пенсія 46 карбованців на місяць. Досі їй, правда, отримує Василь Гні-

денко, жодного карбованця не запропонувавши синові. Та й аліменти після смерті Валентини Федоренко не доходять до дитини.

Гроші, гроші, гроші...

— Якщо відверто, то не вірю я тим «добрим намірам» Василя. Якби не матеріальний інтерес, то чи й би приїхав він судитися. Не вірю йому. Хай забирає ті всі гроші, з яких він живе, аби він лиш залишив дитину в спокої. Він же чужий йому. На сьогодні — чужий-чужісінький. Хіба можна віддавати п'ятирічного хлопчика у фактично чужу сім'ю?

Це слова Віктора Бандурка, чоловіка сестри покійної. Для Сергія він зветься просто — «тато Вітя»...

НА суді В. Гніденко тримався зранку впевнено, аж трохи зверхньо. Мовляв, як би справа не йшла — не можуть рідному батькові відмовити забрати свою дитину. Під вечір (а суд тривав довго, до пізнього вечора, з кількома короткими перервами) його певність пригасла, і в розмові він уже не був таким категоричним, як напочатку. Зрозумів, що правда-таки не на його боці? Навряд. Інакше не подавав би касаційну скаргу на перегляд рішення суду.

А починалось так. **В. ГНІДЕНКО, позивач:**

— 12 грудня 1987 року я звернувся до Бандурків і Пономаренків: хочу забрати сина. Домовився з ними: буду їздити до них, щоб син хоч трохи до мене звик. Але незабаром вони почали мене вмовляти, щоб я дав згоду на оформлення Бандурків опікунами мого сина. Я не погодився. У лютому подав на суд.

Любов БАНДУРКО, відповідач, сестра покійної:

— Сергія у нас бував часто ще за життя сестри (сестра нову сім'ю створила, труднощі перших місяців...), а як захворіла, на початку листопада, то він у нас постійно. Після смерті сестри ми влаштували Сергія в дитсадок. Він до нас дуже звик. Справді, ми зразу погодились, аби Василь їздив до сина, бачився з ним, та коли він захотів забрати — відмовили. Окрім того, що ми не могли віддати сина в чужу сім'ю — треба зважити й те, що Сергія — хворобливе дитя. На дев'янадцятий день після народження він захворів запаленням легень, ця хвороба дала ускладнення на ще цілий ряд... Зараз він хворіє хронічним бронхітом, хронічним тонзилітом, дитячим ревматизмом... Одне слово: знаходиться на обліку в дитячій лікарні з моменту народження. Ми маємо всі можливості лікувати й виховувати сина покійної сестри (наша дочка уже доросла, у вузі навчається). Приміром, цього літа возили його в санаторій. А чи є такі умови в сім'ї Гніденків?

Матеріально сім'я Бандурків забезпечена краще. Й уваги одній дитині, яку вони полюбили, мов рідну, зможуть приділити більше, ніж у Гніденків, де двоє маленьких діток (одне від першого шлюбу, друге спільне) так само потребують її. І чи відчувають самі Гніденки, які труднощі їх чекають, чи усвідомлюють завтрашній день?

Дружина Василя Людмила, яка на суд приїхала з чотиримісячним дитям, на суді змогла сказати лиш одне: «У нас йому буде краще». Це запевнення тільки здивувало суд, оскільки Людмила навіть не знала, що Сергія серйозно хворіє, що йому прямо необхідний спецдогляд. І дарма адвокат Гніденків Козлова Т. М. намагалась довести судові, що молода мати вміє по-особливому доглядати дітей: ось, мовляв, подивіться, весь день чотирирічне дитя на руках у мами, а лиш кілька разів заплакало — видно, мама знає якісь особливі секрети виховання й загартування дітей...

Проте, хіба можуть навіть найпереконливіші доводи про матеріальні переваги замінити тепло батьківського серця? Але тут же виникає й зустрічне питання: чи тепле воно, батькове серце?

ЩЕ після першої зустрічі з позивачем і відповідачем (суд було перенесено з липня на вересень), після кількогодинних розмов мене дивувало, чому Гніденко затіяв цей суд. Невже так складно усвідомити істину, що справжнім батьком ніхто не допоможе стати? Синівську любов не можна прихилити судом. Її треба завоювати. Її можна завоювати, якщо без неї, синівської прихильності, страждає батькове серце.

Та ось що говорять свідки.

Т. М. ПОЛОЗ, вихователька дитсадку «Сонечко»:

— Я працювала на підміні. Ще добре дітей тоді не знала, бо тільки другий чи третій день працювала. Коли це рано після обіду зайшли двоє, один з них оцей мужчина: «Мені треба забрати Сергія Гніденка» — «Хто ви?». — «Я його батько». Повторюю, я тоді ще не знала батьків своїх вихованців. Привели Сергія, а він: «Я цього дядю не знаю». Тоді мужчина взяв його за руку: «Я твій тато. Ти хочеш до мене піти жити?». Хвилин десять поговорили. Сергія я їм не дозволила забрати. Вони пішли. Сергія дуже після цього рознервував, плакав, я не могла заспокоїти його до вечора.

В. І. ЛАНТУХ, учитель-логопед дитсадку «Сонечко»:

— Це недавно було, 15 червня. Діти займалися у музичному залі. Прийшов Гніденко: «Я хочу бачити свого сина Сергія». — «Його немає сьогодні», — відповідаю. «Ви не хочете мені його дати?». — «Молодий чоловіче, його сьогодні не приводили в дитсадок». Але не встигла я докінчити фразу, як він схопив за руку хлопчика і почав тягти його до дверей, та хлопчик почав уператись: «Я не Сергія, дядю!...»

Василь Гніденко цих фактів на суді не заперечував: «Було. Я не розгледів у сутінках...».

Можна лиш поспівчувати такому виправданню. Але хіба можна виправдати той факт, що батько ніяк не відреагував на народження сина (жінка народжувала у Знам'янці, а працював Василь у Кременчуці), хоч і дозволили на підприємство, телеграми били? Може саме через це так досі й не знає точно дня народження свого сина? А те, що за п'ять років жодного разу навіть листівкою не привітав сина — можна виправдати? Не кажучи вже про те, що дитина потребувала догляду, ліків, уваги? Зате ось мало не рік одержує щомісяця батько по 46 карбованців пенсії на сина, але так і не спромігся бодай якого гостинця купити. Не кажучи вже про те, що ці гроші треба перевести на сина чи бодай на осядну книжку покласти... Немає цьому виправдання.

Бо нерідний батько, Григорій Федоренко, знаходить час приїхати з Кременчука до Знам'янки, одвідати Сергія, привезти гостинця, привітати з днем народження... І чогось же не заперечували Бандурки й Пономаренки другому зятєві виховувати дівчинку-немовля, що залишилось на руках Григорія після смерті дружини.

Суддя Знам'янського народного суду Ю. Л. Бевз не дарма запитував позивача: «Ви хочете забрати до себе сина тому, щоб він не виріс сиротою, як записано в позові, чи тому, що любите його?». І ще одна пам'ятна фраза з уст судді пригадується мені: «Мета сьогоднішнього суду не стільки шукати винних у цій історії, скільки знайти єдине рішення — де хлопчиків буде зараз краще, аби він зміг нормально рости і виховуватись. Забудьмо про власні інтереси, думаймо про інтереси дитини».

Мабуть, ніхто з учасників того судового процесу (окрім, звичайно, позивачів) не сумнівається, що суд вчинив правильно, залишивши дитину на виховання Бандурків, водночас зобов'язавши їх не перешкоджати батькові бачитись із сином, брати його на прогулянки... Врешті, було б бажання.

ВОСТАННЄ я бачився з Гніденком на автовокзалі. Він твердо стояв на своєму: суд мав би віддати йому сина. А раз не віддав, то треба добиватись вище.

Не зробив правильних висновків для себе Гніденко. Однак не буду осуджувати його до кінця. Людина може дуже багато. Навіть помянати свої тверді переконання, тим більше, якщо вони продиктовані певним розрахунком.

Любов, турбота й увага розчулять і зачеплять струну в душі й чужої дитини. Цей метод ніхто не заборонить використовувати. І він чи не єдиний тепер для Гніденка. Нелегкий метод, клопітний і довготривалий. «Я твій син, тату...» — ці слова стануть нагородою. Треба лиш переступити себе, свої амбіції й образи. Треба почати спокатку. Заради найвищої мети: вернути собі сина.

Василь БОНДАР,
спеціальний кореспондент «Молодого комунара»,
Знам'янський район.

ВІД РЕДАКЦІЇ: Коли матеріал уже був підготовлений до друку, ми подзвонили у Знам'янський народний суд. Телефонну трубку підняв голова Ю. Л. Бевз:

— Судова справа Гніденко — Пономаренко — Бандурко в касаційному порядку розглядає обласним судом: рішення районного суду залишене без змін.

КАПУСНИК

СТУДЕНТСЬКИЙ ХЛІВ (СЕРЕДНЬОВІЧНА ПІСНЯ)

Господи помилуй, порятуй ти душі наші
Від професорської пастки, від пісної каші
Забери хоч в рай, хоч в пекло пастирів-деканів.
Господи, врятуй студентство від навчальних планів.
Ниспошли усім, хто просить, у билетах щастя,
Все це милістю твоєю кожному придається.
Господи, стипендій дай нам до скінчення віку,
Щоб студентів пожити, яко чоловіку!

Господи, помилуй, порятуй від сесії,
Бо у сесію студентам важче, як під пресом.
Бо від сесії страшніші нам хіба санкоми.
Господи, дозволь смітити й не скажи нікому.
Замість чорта, світлий боже, забери собі декапа,
Щоб на наші грішні душі не наставив він капкана.
Підкажи нам благочинну до диплома путь-дорогу
Щоб, одержавши дипломи, ми сказали: слава богу!

ПРОБЛЕМА № 1 ОЧИМА СТУДЕНТІВ

Як показало усне опитування й анкетні відповіді, змінити навчальний процес — це найперше, що треба зробити у вузі. На запитання, чи варто щось змінити у системі навчання, практично всі опитувані студенти педінституту відповіли, що треба. Крім того, до кожної відповіді дописувалося: варто більше уваги звертати на профільючі предмети, повинна бути система поглибленого вивчення основних предметів.

Це майбутні педагоги. А що ж інженери? У КІСМі проблемою № 1 також є навчальний процес.

Студент (прізвища свого не назвав):

— Не тим ми займаємося, чим треба. Колгоспи вибивають з колії, потім така штурмівщина, що... Ну хіба не парадокс, коли «цивільної оборони» в нас більше, ніж пар з предметів по спеціальності?

М. СТОРОЖУК, студент КІСМу:

— Багато предметів, які я вважаю, зайві. Наприклад, АВП (автоматизація виробничих процесів)...

Перед лекцією викладач ще скаже: «А, ви сільгоспники, вам цього не потрібно». І... читає. А приходимо на завод — і мало що знаємо, геть відірвані від виробництва.

Інга ЦАРЬКОВА, студентка:

— Рік-півтора у вузі ми «поглиблюємо» те, що вчили в школі. Вже з самого початку це розслабляє, не налаштовує на навчання. Куди це годиться?

Ігор ІОВЕНКО, учень Кіровоградського медучи-лища:

— Я вважаю, що варто зменшити кількість годин по фізиці, хімії, математиці та деяких інших предметах. Віддати ці години на професійні предмети і дуже важливі сьогодні історію, літературу, суспільство-знавство. Але, на жаль, вирішити ці питання непросто, і вони далеко не в компетенції учнів та студентів і самих викладачів.

З Ігорем можна посперечатися. Правильно, не в компетенції, але чи довго ми будемо чекати з моря погоди і сподіватися, що «згорі» нам прищлють те, що треба. А, може, посперечатися з «горою» і дозвисти. Тепер ніби прислухаються до голосів «знизу».

ЩО ОЗНАЧАЄ:

туту їхній сусід, розміщений біля вузу. Невідомо, чим опанують там свої приміщення, але страшно, що кімната пробивається навіть через позакласні нагуси вікна старого корпусу інституту. Цілу зиму в аудиторіях не відвідується навіть не безбезділля, а дозвільно. Зате протягом чотирьох років навчання в кількох разів більше загоровані вулиці для студентів педінституту — так, дурничка, і вихлопні гази для них здаються мало не чистим озномом... А вчені голови со-бі сушать?

Пони вчені сушать голови, як врятувати людство від усе більш брудного повітря, в Кіровограді знайшли пре-красний вихід, який варто буде поширити і тліювати в життя по всіх усядах. Хто читав «Ангеліку» А. і С. Го-ломіа, той пам'ятає, як Жофрей де Пейрак прийняв потроху отруту і призначив до неї свій організм. І його задрісники хотіли нічого не в-ідріжати, в них нічого не ви-звільно. За це Жофрей про-званий диволопом.

Як тільки розпочинається опалювальний сезон, подіб-ний експеримент провокує над студентами Кіровоград-ського педагогічного інсти-

«Співайте Ок! нешасним студентам!»

ПРОБЛЕМА № 1 ОЧИМА ВИКЛАДАЧА

Б. В. КУЧИНСЬКИЙ, проректор педінституту:

Вчитися не хочуть, не дійшло ще до всіх, що го-ловне — це знання. Багато лінивих вступає. За цю

п'ятирічку ми відсіяли чо-ловік 500 з вузу. На щас-тя, зняли вже отой план: скільки прийняли — стіль-ки і випускайте, а на від-сів — проценти 2. Тепер «заслужив» — залиш вуз. От приклад: на II курсі філологічного факультету з 50 студентів залишив-ся 41.

Ми перестали тиснути на викладачів за оцінки, і маємо зростання якісного показника. Але і кількість

«двієчників» виросла. Зникла «золота середина». Те-пер відбирається той контингент, який хоче вчитися. Було б бажання!

А як думаєте ви?

І. Царькова: «Зараз багато говорять про вільне відвідування лекцій. Спробували «перенести» те ж і на наш вуз. Дехто вважає, що це означає зовсім не ходити на пари. Ми морально не готові до вільного відвідування. І поки що воно приносить тільки шкоду».

* * *

В педінституті вважають, що ніякого само-врядування у їхньому вузі нема і не відчу-вається (так говорять відповіді на анкеті). А от при живій розмові з кісмівцями напрошував-ся такий висновок, що цині самоврядування практично і не потрібне.

— Зараз гласність і демократія, ми можемо го-ворити все, вирішувати все, що треба. То нащо тоді ця назва — «самоврядування»?

ФАТАЛЬНЕ ЧИСЛО

Колись і тепер студен-ти складають іспити за екзаменаційними білета-ми. Витягнеш білет і від-повідаш. Білетів багато, і перед екзаменами си-диш над ними дні і ночі. А мій дядя зробив інак-ше. Він вивчив відповідь тільки на один, 13 білет. Прийшов на екзамен. За столом комісія, а перед нею ящик з білетами. Дядя взяв білет ніби 86, закрив обличчя руками, швиденько кинув білет назад в ящик і закричав:

— Так і знав! 13 білет! 13, 13! Фатальне число! Воно завжди мені при-носить біду.

Тут члени комісії ско-пилися зі своїх місць.

— Як вам не соромно, молодий чоловіче! Сту-дент — і вірите в якісь забобони.

І члени комісії зна-йшли 13 білет, вручили його дяді, і він склав іспит на «5».

В дяді є син, також студент. Недавно він го-тувався до екзаменів. Багато разів чув цю істо-рію і розсудив так:

— Якщо ще в ті часи ніхто не рахувався з за-бобонами, то в наші дні цей спосіб буде діяти стопроцентно.

Він прийшов на екза-мен, витягнув якийсь бі-лет і крикнув:

— Так і знав! 13! Фа-тальне число, я «завалю-ся»!

Але один з членів ко-місії, такий собі солід-ний професор з білою борідкою, сказав:

— Заспокойтесь, мо-лодий чоловіче. Якщо ви такі забобонні і не хоче-те відповідати по 13 бі-лету, візьміть інший. Хто-то, а особисто я розу-мію забобонних людей, бо сам користувався цим методом ще в 1913 ро-ці. — І простягнув бід-ному студенту інший бі-лет (здається 86)...

КИМ БУЛА САПФО!

На екзамені з антич-ної літератури.

— Розкажіть мені про Сапфо, — просить ви-кладач.

— Ну, Сапфо... Сап-фо... Він... — мимлить студент. Другий студент підказує:

— Ти що? Сапфо — це вона.

— А! — зрадів той, що відповідав, — Сапфо жінкою була.

Я. ЗІСКІНД.

Сторінка для тих,

ХТО ВЧИТЬСЯ І ВЧИТЬ

ВИПУСК
№ 1

«Молодий комунар»

3 грудня 1988 року

9

«Я ПОВЕРТАЮ ВАШ ПОРТРЕТ...»

Лінійка

— Якому жанру ви надаєте перевагу, Юрію Михайловичу? — запитує з такого питання; бо його слово і його фото — це не просто єдиний образ людини, це художній образ журналіста Юрія Ростом.

— У мене таке відчуття, що ми знайомі вже вічність, — сказала я. — Ми з вами десь зустрічалися! — з лукавою посмішкою «віддає» господар.

Справді, бувають люди, знайомство з якими ніколи не здається випадковим. Випадковий, у його домі не буває. Це дім для друзів. На цій кухонці, за довгим дерев'яним столом під стилізованою люстрою чаювали невідомі і просто великі зіркі Великого театру і моряки китобійної флотилії, провінційні фотографи й орнітологи заповідних пуш.

Рост уміє дружити! Друзі — це ж його маестро, знаменитий академік, громадянин колгоспника...

Невже ви зустрічалися із самим Мартиросом Сар'яном? — навіщо запитує, пригадуючи одну з літературних фотобіографій Ростом. Мій співрозмовник дивиться на мене по-Ростому. Іронічно: мовляв, а як же інше зробив би знімок... «І мені нагадав, а як же інше зробив би знімок...»

Ця людина сонцем, вибілене висушене старе дерево, вітрами, що втрапило все непорібане, зайве, без коріння, без м'якоті, як одним жилками і живим корінням стоїть на землі, але не скидає, а народжує нове листя, узори листя про видатного живописця XX століття Мартироса Сар'яна.

Певно, не випадково мені завжди хотілося називати його художником... І якби було добре, якби розрізнені його фотонариси стали нарешті книгою! До цього, між іншим, нині раз і йдеться.

— Для якого видавництва ви її підготували? — не втримуюся, щоб не запитати.

— Поки що такого видавництва не існує, — відбивається жаром Юрій Михайлович.

Та як би там не було, на моє переконання, книгу про свій час Юрій Рост уже написав. Тобто — лише по собі добрий слід на землі.

А не, як завждили східні мудреці (до речі, Схід — улюблене місце в географічних мандрях журналіста: герої багатьох його творів живуть і творять саме тут) — один із головних обов'язків людини в цьому житті.

Валентина ЛЕВОЧКО,
спецкор «Молодого комунара».
Москва—Кіровоград.

Ця наша рубрика (відкрию секрет) народилася якоюсь мірою під впливом «Взгляда» «Літературної газети». І тому нехай не дивується читач, зупинившись поглядом на цій фотографії. Людина з пильними очима за скельцями окулярів, що не чекає уваги об'єктивів, далеко не кожному знайомий, навіть шанувальникам популярної телепередачі «До і після опівноччя», частим гостем якої буває...

Перед вами — журналіст Юрій Рост.

Статті і фотознімки в «Літературній газеті», «Огоньке», підписані цим прізвиськом, запам'яталися багатьом. Постійні читачі нашої газети, либонь, пам'ятають, що Юрій Рост вже був гостем наших сторінок. Сьогодні він — у ролі героя нашої «Погляду».

— А чому б і ні! — сміється фундатор «Взгляда». Віт, про те, що я буду писати про нього «в його жанрі», Юрій Михайлович не здогадувався. Вперше в цей дім на Чистопрудному бульварі, одному з найкрасивіших бульварів Москви, прийшла, щоб відібрати деякі знімки для нашої газети, про що вже було давно домовлено. І ось тоді й захопилося розповіді читачам про нього — відкритого, простого, товариського...

Злочинець бензину не позичить!

Лист цей народився стихійно, на звітно-виборних комсомольських зборах підрозділу патрульно-постової служби УВС Кіровоградського облвиконкому.

Скільки ж нагромадилося болю і образ, скільки наболіло в душі від брутальних слів хуліганів, некомпетентності окремих журналістів, котрі відображають лише негативне в роботі органів внутрішніх справ, непорозуміння, а інколи і відкритий тиск з боку прокуратури і народного суду і т. п.

Ці та інші причини послужили основою для написання цього листа. Так далі бути не може!

Охорона громадського порядку, як відомо, — завдання не тільки міліції. Це спільне завдання всіх чесних громадян нашої країни. Однак частими стали випадки, коли дружинники залишають наряд міліції в критичних ситуаціях, хоча всім відомо, що зараз, у суверені дні, домінує адміністративному законодавству (ст. 256 АК УРСР), місцеві суди не розглядають адміністративні матеріали без пояснень свідків. Але навіть чергуючі члени ДПД закінчують роботу о 22.45, тоді як основна наша робота в період закриття ресторанів, барів і інших «розважальних» закладів, а також після нього проводиться без участі дружинників. Та як же можна після цього домагатися від міліціонера затримання і припинення дій хуліганів?

Формула невідворотності покарання за скоєний злочин чи правопорушення в даному випадку не спрацює.

Деякі опорні пункти охорони громадського порядку працюють із вихідними днями або тільки по парних числах місяця, як, наприклад, опорний пункт № 8, за яким закріплена територія центру

міста Кіровограда. А в хуліганів і злочинців, на жаль, вихідних днів немає. От і залишаються міліцейські патрулі без підтримки народних дружинників і ефективність їх роботи різко падає.

Громадяни, присутні при затриманні правопорушників, відмовляються писати пояснення. І причини цьому різні. Одні бояться помсти з боку затриманих, інші — за відсутністю часу тощо. А тих, які погодилися бути свідком, не завжди гостинно зустрічають в чергових частинах райвідділів, наприклад, у Ленінському. Так, пояснення люди пишуть в коридорі, на стільцях, де завгодно.

Іноді розгнізданий хуліган починає громити стільці і вікна, погрожує розправою. В таких умовах свідки часто відмовляються від своїх перших заяв. І знову хуліган виходить на вулицю безкарним.

Іноді розгнізданий хуліган починає громити стільці і вікна, погрожує розправою. В таких умовах свідки часто відмовляються від своїх перших заяв. І знову хуліган виходить на вулицю безкарним.

Хто зможе захистити наш труд, нашу безпеку, якщо в народних судах до міліцейських рапортів ставляться з недовірою, а міліціонера-потерпілого підводять під ризик «того, що спровокував конфлікт»?

Слабке правове інформування громадян часто призводить до нерозуміння дій

працівників міліції і до негативної реакції оточуючих. Громадяни не знають прав і обов'язків працівників міліції щодо затримання, застосування при цьому прийомів самбо, зв'язування чи зброї. На вулицях міста тисячі людей прямують у своїх справах, проходячи мимо міліціонера, котрий затримує порушника. Вони і уявлення не мають, за яке порушення проводиться затримання. Чи то за вбивство, чи за адміністративне порушення, чи по підозрінню в здійсненні злочину за деякими прикметами... Але достатньо кому-небудь крикнути «За що?» (як правило, цим «крикуном» виявляється сам затриманий і його друзі), як потім і всі інші, не беручи уваги пояснень міліціонера, вдаються до образ міліціонера і «визволення» правопорушника.

Чому ж не розповісти про це всім?

Останнім часом по країні пройшла хвиля групових хуліганських проявів. Необхідно пам'ятати, що винуватцями їх виникнення є не працівники міліції, а як правило, несправильне розуміння з боку громадян того, що відбувається.

«Куди ж дивиться міліція?»

Давайте будемо принциповими і чесними до кінця. Давайте дивитися правді в очі і будемо інформувати кожного дня населення міста про всі здійснені злочини, про вбивства і насильства, про крадіжки, грабежі і хуліганські дії, про тих, хто побував в медвідвезенні, а також згадаємо про тих, хто загинув, виконуючи свій обов'язок по охороні громадського порядку. Досить, напевно, робити цю інформацію доступною тільки міліції! Треба, щоб усі про це знали.

Міліція — це плоть від плоті народу. Але кому потрібна така міліція, яка не

здатна захистити інтереси трудового народу?

А виходить так: на оперативні машини встановлюються ліміти на паливе (10 літрів на зміну) і навряд, щоб злочинець позичив пального, коли воно у нас закінчиться. Виконкомі районних Рад народних депутатів повинні глибше вникати в проблеми міліції і сприяти забезпеченню чергових нарядів паливом для автомобілів.

Названі ці та інші причини знижують ефективність роботи нарядів міліції, Сьогодні міліціонер пройде мимо незначного правопорушення, а завтра...?

У цьому листі ми хотіли звернутися до радянських і партійних органів: нам незрозуміла позиція Ленінського райвиконкому, який не вживає ніяких заходів по перенесенню із центру міста пивбару по вулиці Декабристів, який є «розплідником» всякого роду правопорушень, а того ж не відповідає ні санітарним, ні протипожежним нормам.

Існуюча там обстановка сама по собі породжує правопорушення. В черзі інколи втрачають свідомість. Через вузький вихід люди скупчуються і не можуть ні зайти, ні вийти. Часто це є причиною для бійки. Напевно, комбінат громадського харчування Ленінського району не зацікавлений у підвищенні культури обслуговування громадян, а дає лише про грошову виручку.

А ми лише чуємо справедливі нарікання з боку громадян: «Так куди ж дивиться міліція?»

Поставлене перед органами внутрішніх справ завдання по забезпеченню громадського порядку, по охороні прав і законних інтересів громадян буде виконуватися повністю тільки в процесі спільних зусиль всіх чесних громадян, всіх громадянських і державних організацій.

Комсомольці патрульно-постової служби УВС облвиконкому (83 чоловіків).

ТЕЛЕБАЧЕННЯ

3 5 ПО 11 ГРУДНЯ

ЧЕТВЕР

8 ГРУДНЯ

П'ЯТНИЦЯ

9 ГРУДНЯ

СУБОТА

10 ГРУДНЯ

НЕДІЛЯ

11 ГРУДНЯ

ПОНЕДІЛОК

5 ГРУДНЯ

▲ ЦТ (I програма)

6.30 — «120 хвилин». 8.35 — Мультфільм «Золоте курча», «Беленел, Мянелел і поросятко», «Морські пригоди». 9.00 — Прем'єра художнього телефільму «Неділя, о пів на сьому». 1 серія. 10.15 — Новини. 10.25 — Клуб мандрівників. 15.30 — Новини. 15.45 — «Тайландські замальовки». Документальний фільм. 16.05 — «Дітям про звірят». 16.35 — Новини. 16.40 — Телеміст Москва — Бостон. 17.40 — Курсом XIX партконференції. 18.10 — «Далі — тиша». Фільм-вистава Державного театру ім. Миколи Гоголя. Автор В. Дельмар. У перерві — Сьогодні у світі. 21.00 — «Час». 21.40 — «Круглий стіл» у Центральному будинку Радянської Армії. Перебудова і Збройні Сили СРСР. 22.25 — «Сергій Залігін». На час відкласти рукопис». Документальний фільм. 23.25 — Сьогодні у світі. 23.40 — Зустріч з пресою.

▲ УТ

16.30 — Новини. 16.40 — Срібний дзвіночок. 17.00 — «Добрий вечір». Публіцистична програма за участю М. Амосова. Відеоповтор від 25.11. 18.00 — «День за днем». (Кіровоград). 18.15 — «Комуністи 80-х». У партконференції Московського району м. Харкова. 18.30 — «Народні таланти». Струєвська капела бандуристів. 19.00 — Актуальна камера. 19.30 — Музичний фільм «Ранок туманний». 20.15 — Телепорт-арена. 20.45 — На добраніч, діти! 21.00 — «Час». 21.40 — «Все про кіно». 22.50 — Вечірній вісник.

▲ ЦТ (II програма)

8.00 — Гімнастика. 8.15 — Начальна програма. До 175-річчя з дня народження. «Подвиг Геннадія Невельського». Науково-популярний фільм. 8.35, 9.35 — О. Грибодов. «Лихо з розуму». 8 кл. 9.05 — Італійська мова. 10.05 — Учнім СПТУ. Основи інформатики і обчислювальної техніки. Алгоритми обчислення функцій. 10.35, 11.35 — Біологія. 6 кл. Хвойні. 10.55 — Художня революція. 11.55 — «Діти як діти». Художній телефільм. 13.05 — «Світ твоїх захоплень». Документальні фільми. 13.45 — Новини. 13.50 — «Якщо ворог не здається». Художній фільм із субтитрами. 18.00 — Новини. 18.10 — «Служу Радянському Союзу!». 19.10 — Мультфільм. 19.20 — Екран зарубіжного фільму. «Вісім дзеркал». ТВ Фінляндії. 20.00 — Вечірня назва. 20.15 — Міжнародна панорама. 21.00 — «Час». 21.40 — Фільми студії союзних республік. Прем'єра художнього телефільму «Буває ж...». 22.45 — Новини. 22.50 — Музична передача «Ранкова пошта» (повтор).

ВІВТОРОК

6 ГРУДНЯ

▲ ЦТ (I програма)

6.30 — «120 хвилин». 8.35 — Прем'єра художнього телефільму «Неділя, о пів на сьому». 3 і 4 серії. 10.55 — Новини. 15.30 — Новини. 15.45 — «Спорт і особистість». 16.15 — Прем'єра документального телефільму «Навруз». 16.35 — Новини. 16.40 — Прем'єра документального фільму «Олі Мустонен — піаніст і композитор». 17.40 — «Експедиція у XXI століття». 18.40 — Сьогодні у світі. 18.55 — «Книга і суспільство». Телеконференція СРСР — США. 19.45 — Прем'єра художнього телефільму «Неділя, о пів на сьому». 1 серія. 21.00 — «Час». 21.40 — Прожектор перебудови. 21.50 — До національного свята Фінляндії. Програма телебачення Фінляндії. 22.50 — «Однодумці. Відкрийте серце». Документальний телефільм про хірурга М. Амосова. 23.20 — Сьогодні у світі.

▲ УТ

12.10 — «Доброго вам здоров'я». Остеріжко: грип/ВСК. 12.55 — Новини. 13.10 — «Сьогодні у світі». Телеглядачам відповідає голова комісії Верховної Ради УРСР з питань патріотичного та інтернаціонального виховання ЦК Компартії України Л. М. Кравчук. 16.30 — Новини. 16.40 — Срібний дзвіночок. 17.00 — Фільм-концерт «Концертно». 17.15 — Для школярів. «Варіант». Проблеми працевлаштування школярів. 18.00 — Розмова в обідню перерву. ВО по сім'яках «Червона зірка». (Кіровоград). 18.50 — Телефільм «Театр з вулиці Макаренка». (Кіровоград). 19.00 — Актуальна камера. 19.30 — «По совісті», що з Лебединим озером?». 20.00 — Слідом виступів «Суботніх зустрічей». (Український фонд культури). 20.45 — На добраніч, діти! 21.00 — «Час». 21.40 — Прожектор перебудови. 21.50 — Художній телефільм «Покровські ворота». 1 серія. 22.50 — Вечірній вісник.

▲ ЦТ (II програма)

8.00 — Гімнастика. 8.15 — Начальна програма. «У морях твоїх дорогах». 8.35, 9.35 — Фізика. 10 кл. Хвильові і квантові властивості світла. 9.05 — Французька мова. 1 рік навчання. 10.05 — Учнім СПТУ. Основи інформатики і обчислювальної техніки. 10.35, 11.35 — Історія. 6 кл. Жанна Д'Арк. 11.05 — Французька мова. 2 рік навчання. 12.05 — «Далі — тиша». Фільм-вистава Державного театру ім. Миколи Гоголя. Автор В. Дельмар. 14.35 — Новини. 14.40 — Співає Сахалінський російський народний хор. 18.00 — Новини. 18.15 — Музичний кіоск. 18.45 — Ритмічна гімнастика. 19.15 — За безпеку руху. 19.20 — Баскетбол. Кубок володарів кубків. Чоловіки. «Наль-гірськ». «АЕК» (Греція). 2-й тайм. 20.00 — Вечірня назва. 20.15 — Концерти фестивалю «Братівських музичні торжества». 21.00 — «Час». 21.40 — Прожектор перебудови. 21.50 — Екран документального фільму. «Не можу інакше». Документальний телефільм. 22.40 — Новини. 22.45 — «Всі зірні». Кіноконцерт.

СЕРЕДА

7 ГРУДНЯ

▲ ЦТ (I програма)

6.30 — «120 хвилин». 8.35 — Прем'єра художнього телефільму «Неділя, о пів на сьому». 2 і 3 серії. 11.00 — Новини. 15.30 — Новини. 15.40 — «П'ятирічка: діла і люди». Прем'єра документального телефільму «Лише три рядки». 16.10 — «Здрастуй, музико!». 16.55 — Новини. 17.00 — Наука: теорія, експеримент, практика. 17.30 — Пісня-88. 17.45 — Прем'єра документального телефільму про міжнародну транспортно-експедиційну СРСР — Північний полюс — Канада. Фільм 2 «Вниз по меридіану». 18.45 — Сьогодні у світі. 19.05 — «Вчимося демократії». Про роботу партному НДІ медичної радіології. 19.35 — Прем'єра мультфільму «Ми з Шерлоком Холмсом». 19.45 — Прем'єра художнього телефільму «Неділя, о пів на сьому». 3 серія. 21.00 — «Час». 21.40 — Прожектор перебудови. 21.50 — Зустріч з кінорежисером С. Росточиним у Концертній студії Останкін. 23.25 — Сьогодні у світі.

▲ УТ

9.00 — Новини. 9.15 — Музичні зустрічі. 10.10 — «Темп». Телерадіоперелік з проблем науково-технічного прогресу у «Новий сорт цукрових буряків». 11.10 — Село і люди. 11.40 — «Шкільний екран». 9 клас. Українська література. І. Я. Франко. «3 вершин і низин». 12.10 — Новини. 16.30 — Новини. 16.40 — «Срібний дзвіночок». 17.00 — «Час рішення — час дій». 17.45 — Естрадні ритми. 18.00 — Прем'єра науково-популярного фільму «По сторінках червоної книги». 18.30 — «День за днем». (Кіровоград). 18.50 — Телефільм «Дзеркала Ермітажу». (Кіровоград). 19.00 — Актуальна камера. 19.30 — «Шляхом оновлення». 20.00 — Баскетбол. Кубок Корача. «Будівельник» (Київ). «Директант». (Голландія). 20.45 — На добраніч, діти! 21.00 — «Час». 21.40 — Прожектор перебудови. 21.50 — Художній телефільм «Покровські ворота». 2 серія. 23.00 — Вечірній вісник.

▲ ЦТ (II програма)

8.35, 9.35 — Фізика. 8 кл. Невагомість і перевантаження. 9.05 — Німецька мова. 1 рік навчання. 10.05 — Російська мова. 10.35, 11.35 — Історія. 9 кл. Грудневе збройне повстання у Москві. 11.05 — Німецька мова. 2 рік навчання. 12.05 — «Міста і роки». Документальні фільми. 13.15 — Концерт радянсько-американського молодіжного симфонічного оркестру. 14.15 — Новини. 14.20 — Денний сеанс повторного телефільму «Трест, який лопнув». Художній телефільм. 1 серія. 18.00 — Новини. 18.10 — «...До шістнадцяти і старші». 19.00 — Реклама. 19.05 — Лауреати Міжнародного конкурсу ім. П. Чайковського. М. Федотов (скрипка). 20.00 — Вечірня назва. 20.15 — «Заповідники стежками». Документальний телефільм. 20.25 — «Для всіх, і для кожного». 21.00 — «Час». 21.40 — Прожектор перебудови. 21.50 — «Поезії належу». Документальний фільм про поета М. Луко-ніна. 22.10 — Кіноафіша. 23.15 — Новини.

▲ ЦТ (I програма)

6.30 — «120 хвилин». 8.35 — Прем'єра художнього телефільму «Неділя, о пів на сьому». 3 і 4 серії. 10.55 — Новини. 15.30 — Новини. 15.45 — Прем'єра документального телефільму «Після свят». 16.15 — «Музична скарбниця». А. Хачатурян. Концерт для скрипки з оркестром ре міно. 16.50 — Новини. 16.55 — «...До шістнадцяти і старші». 17.45 — Мультфільм. 17.55 — Прем'єра документального телефільму про міжнародну транспортно-експедиційну СРСР — Північний полюс — Канада. Фільм 2 «Вниз по меридіану». 18.45 — Сьогодні у світі. 19.05 — «Вчимося демократії». Про роботу партному НДІ медичної радіології. 19.35 — Прем'єра мультфільму «Ми з Шерлоком Холмсом». 19.45 — Прем'єра художнього телефільму «Неділя, о пів на сьому». 3 серія. 21.00 — «Час». 21.40 — Прожектор перебудови. 21.50 — Зустріч з кінорежисером С. Росточиним у Концертній студії Останкін. 23.25 — Сьогодні у світі.

▲ УТ

9.00 — Новини. 9.15 — Твори сучасних українських композиторів. 9.45 — Художній фільм «Голова Горгоні». 11.10 — «Наука і сучасний світ». Інтерв'ю президента АН УРСР академіка Б. Е. Патона. 11.40 — «Шкільний екран». 8 клас. Українська література. Т. Г. Шевченко. «Кобзарь». (1840 р.). 12.10 — Новини. 16.30 — Новини. 16.40 — «Срібний дзвіночок». 17.00 — Республіканська фізико-математична школа. Математична олімпіада. 17.30 — Концерт камерної музики. 18.00 — «Природа і ми». (Кіровоград). 18.30 — «Грають юні музиканти». 19.00 — Актуальна камера. 19.30 — «Живе слово». До 125-річчя з дня народження українського письменника В. Д. Грінченка. 20.15 — Концерт хору Українського телебачення і радіо. 20.45 — На добраніч, діти! 21.00 — «Час». 21.40 — Прожектор перебудови. 21.50 — Молодіжна студія «Гарт». 23.20 — Новини.

▲ ЦТ (II програма)

8.00 — Гімнастика. 8.15 — Начальна програма. «Ходіння Єрофія Хабарова». Науково-популярний фільм. 8.35, 9.35 — Природознавство. 4 кл. Погода і її прогнозування. 8.55 — «Без страху і докору». Науково-популярний фільм про життя і діяльність російського революціонера-народника Г. Лопатина. 9.05 — Іспанська мова. 1 рік навчання. 9.55 — «Госпрозрахунок і екологія». Науково-популярний фільм. 10.05 — Учнім СПТУ. Біологія. 4. Дарвін. Штучний відбір. 10.35, 11.35 — Біологія. 7 кл. Амфібії. Хто вони? 11.05 — Іспанська мова. 2 рік навчання. 12.05 — «Осіння історія». Художній телефільм. 1 серія. 13.15 — «Дорослі і діти». Документальний телефільм. 13.55 — Новини. 14.00 — Денний сеанс повторного телефільму «Трест, який лопнув». 2 серія. 17.45 — Новини. 18.00 — Сільська година. 19.00 — Баскетбол. Кубок європейських чемпіонів. Чоловіки. ЦСКА — «Снаголіні» (Італія). В перерві — 19.40 — Вечірня назва. 20.40 — Концерт ансамблю «Лалі-Бадахшан». 21.00 — «Час». 21.40 — Прожектор перебудови. 21.50 — «Осіння історія». Художній телефільм. 1 серія. 23.00 — Новини. 23.05 — Концерт гітариста Л. Браура (Куба).

▲ ЦТ (I програма)

6.30 — «120 хвилин». 8.35 — Прем'єра художнього телефільму «Неділя, о пів на сьому». 4 серія. 9.40 — Грає квартет арф. 10.00 — Людина. Земля. Всесвіт. 11.00 — Новини. 15.30 — Новини. 15.45 — Програма Грузинського телебачення. 16.40 — Новини. 16.45 — «Чого і чому?». Передача для дітей. 17.15 — Пісня-88. 17.25 — «Об'єкти». 18.00 — Прогрес. Інформація. Реклама. 18.45 — Сьогодні у світі. 19.05 — Мультфільми студії «Союзмультфільм». «Метаморфоза», «Старий дім». 19.20 — «Гавана чекає на вас». Музичний телефільм. 19.50 — Прем'єра художнього телефільму «Неділя, о пів на сьому». 4 серія. 21.00 — «Час». 21.40 — Прожектор перебудови. 21.50 — «Той куточок землі». Народні пісні в запису О. Пущіна. 23.00 — «Погляд».

▲ УТ

9.00 — Новини. 9.15 — Музичний фільм «Військова музика». 9.40 — Художній телефільм «Покровські ворота». 1 і 2 серії. 11.55 — Новини. 12.10 — Молодіжна студія «Гарт». 16.30 — Новини. 16.40 — «Срібний дзвіночок». 17.00 — «Економіка плюс наука». Рецепт для кооперативів. 17.35 — Телефільм «Юнга». 18.00 — «День за днем». (Кіровоград). 18.20 — Наші довідки. (Кіровоград). 18.30 — Любителем вокальної музики. (Кіровоград). 19.00 — Актуальна камера. 19.30 — Телеміст Київ — Кишинів. Екологія Дністра. 20.45 — На добраніч, діти! 21.00 — «Час». 21.40 — Прожектор перебудови. 21.50 — Вперше на екрані УТ. Художній фільм «Тасма прогулянка». 23.10 — Новини.

▲ ЦТ (II програма)

8.00 — Гімнастика. 8.15 — Начальна програма. «Андрій Тимофійович Болотов, або Листи з XVIII століття». Науково-популярний фільм. 8.35, 9.40 — М. Лермонтов. «Бородино». 4 кл. 9.00 — Англійська мова. 1 рік навчання. 9.30 — «Зима сибірська». Науково-популярний фільм. 10.05 — Учнім СПТУ. Астрономія. Зірні. 10.35, 11.35 — «Світ, що нас оточує». 1 кл. Школа і мої товариші. 10.55 — «Світлинники Ермітажу». Науково-популярний фільм. 11.05 — Англійська мова. 2 рік навчання. 11.55 — «Осіння історія». Художній телефільм. 2 серія. 13.15 — «Спортивна арена». Документальні фільми «Наодинці з висотою», «Валізна». 13.45 — Грає ансамбль скрипалів Великого театру Союзу РРП. 14.05 — Новини. 14.10 — Денний сеанс повторного телефільму «Трест, який лопнув». 3 серія. 18.00 — Новини. 18.10 — «Дядечко Ау». Мультфільм. 18.30 — Прем'єра документального телефільму «Дзвоник у вечірній школі». 19.00 — Клуб мандрівників. 20.00 — Вечірня назва. 20.15 — Реклама. 20.20 — Голоси народних інструментів. 21.00 — «Час». 21.40 — Прожектор перебудови. 21.50 — «Осіння історія». Художній телефільм. 2 серія. 23.10 — Новини.

ПЕРЕДПЛАТА «МК» СТАНОМ НА 30.11.88 р.

Міста і райони	Рівень тиражу на 10.11.88 р.	Недобір тиражу
м. Кіровоград	17530	— 1404
м. Олександрія	2805	— 1274
Олександрійський	1664	— 110
Знам'янський	2205	— 596
Світловодський	2355	— 1155

Олександрівський	1047	— 125
Бобринський	1113	— 341
Гайворонський	1797	— 466
Голованівський	588	— 283
Добровеличківський	1710	— 16
Долінський	1094	— 1
Кіровоградський	1198	— 7
Компаніївський	1162	— 29
Маломіський	1663	— 121
Новгородківський	1035	— 127
Новоархангельський	1035	— 403
Новомірогородський	1198	— 315
Новоукраїнський	1951	— 174

▲ ЦТ (I програма)

8.00 — Новини. 8.15 — Ритмічна гімнастика. 9.00 — «Патя і Червона Шапочка». Мультфільм. 9.20 — Тираж «Спортлото». 9.30 — «Будильники». 10.00 — Служу Радянському Союзу!». 11.00 — Музична передача «Ранкова пошта». 11.30 — «Майстри екрана». Кінорежисер В. Туров. 12.25 — Фотоконкурс «Я люблю тебе, життя». 12.30 — «Музичний кіоск». 13.00 — Сільська година. 14.00 — «Здоров'я». 14.45 — Фільм — дітям. «Я — ваш родич». 15.50 — Мультфільм. 16.00 — Зустріч у Концертній студії Останкін з народним учителем СРСР директором ПТУ № 52 Латвійської РСР Е. Кідо. 17.30 — «Найбільший музей світу». Лувр. 8 серія. «Чини-веченто і Франціс І». 18.00 — Міжнародна панорама. 18.45 — Пісня-88. 18.55 — Вперше на екрані ЦТ. Художній фільм «Злочин на кораблі». 1 і 2 серії. 21.00 — «Час». 21.40 — «Незабутні мелодії». Співає М. Магомасев. 23.10 — Новини.

▲ УТ

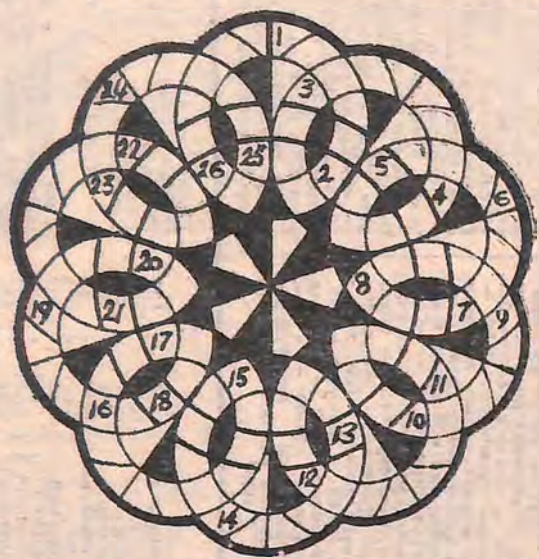
9.00 — Новини. 9.15 — Ритмічна гімнастика. 9.45 — Віночок українських мелодій. 10.15 — Художній фільм «Почни спочатку». 11.25 — «Азбука добра». «Вонзал для двох неповнолітніх». 11.55 — «На шляхах республіки». Погода. (Експрес-інформація). 12.00 — Новини. 12.25 — М. Зощенко. «Грино». Вистава Ростовського-на-Дону академічного театру драми. 14.05 — І тільки музика. Обережню на кризі. 15.00 — Село і люди. «Волинські орендарі». 15.30 — «Ви нам писали». Музична програма за листами глядачів. 16.00 — «Слава солдатська». 17.00 — Розповідь про несповні. 18.05 — Мультфільм на замовлення. 19.00 — Актуальна камера. 19.35 — «Автограф». Народний артист СРСР, професор А. Авдієвський. 20.30 — Реклама. 20.45 — На добраніч, діти! 21.00 — «Час». 21.40 — Продовження передачі «Автограф». 23.05 — Вечірній вісник.

▲ ЦТ (II програма)

11.15 — «Навколо світу». Кіноальманах. 12.20 — «Життя видатних людей». Засновник сучасної кристалографії Є. Федоров. 12.40 — Передача для всіх. 13.25 — Бесіди про російську культуру. Цикл 1. 14.00 — «До і після опівночі». Інформаційно-музична програма (повтор від 26 листопада). 15.55 — «Пісня далека і близька». Пісні Г. Пономаренка. 16.30 — Кінопанорама. 18.00 — Телевізійний музичний абонемент. І. С. Бах. Меса сі міно. 19.05 — Мультфільм. 19.20 — Фільми-призери фестивалю неігрового кіно у Свердловську. «Той, хто з піснею...». 20.00 — Вечірня назва. 20.15 — Реклама. 20.20 — «Погляд на фестиваль». 21.00 — «Час». 21.40 — Прожектор перебудови. 21.50 — «Дивна жінка». Художній фільм. 1 і 2 серії.

Вільшанський	828	— 146
Онуфріївський	1111	— 81
Петрівський	636	— 82
Ульяновський	972	— 70
Устинівський	734	— 87
Усього	47759	— 6608

Як повідомили в обласному виробничо-технічному управлінні до 20 ГРУДНЯ ц. р. Чекаємо від райкомів та міських комсомолу повідомлень про кращих розповсюджувачів «МК» до 15 грудня ц. р.

КРОСЧАЙНВОРД-ЗАГАДКА

1. Вид інформаційного бюлетеня. 2. Врода. 3. Перше наукове звання, що присвоюється викладачам вузів. 4. Ударний музичний інструмент. 5. Американський страус. 6. Мінеральна фарба. 7. Народний поет-співець у народів Кавказу. 8. Один з керівників Кубинської революції 1959 року. 9. Тропічний пилід. 10. Футбольна команда вищої ліги, одинадцятиразовий чемпіон України. 11. Традиційна вистава народного театру Південної Індії. 12. Автор п'єси-казки «Дванадцять місяців». 13. Четверта частина року. 14. Сільськогосподарське знаряддя. 15. Наука. 16. Податок у Російській державі. 17. Короткохвостий рак. 18. Обласний центр в РРФСР. 19. Жіноча прикраса. 20. Хутровий звір. 21. Вид мисного транспорту. 22. Жук. 23. Англійський соціаліст-утопіст. 24. Геодезичний прилад. 25. Азербайджанський радянський письменник. 26. Частина радіостановки.

Якщо ви правильно впишіть вгадані слова, тоді у виділених клітинках за ходом годинникової стрілки прочитаєте загадку. Відгадайте її.

Склад В. НЕЧИПОРЕНКО.

м. Знамянка.

ВІДПОВІДІ НА КРОСВОРД, ВМІЩЕНИЙ В «МК» ЗА 12 ЛИСТОПАДА Ц. Р.

ПО ГОРИЗОНТАЛІ: 5. Карандаш. 6. Прометей. 9. Залізобетон. 12. Седан. 15. Бунін. 16. Пансіонат. 17. Ананас. 18. Тулуза. 19. Аншлаг. 20. Нарвал. 25. Роксолана. 26. Ласті. 27. Школа. 30. Гідробіонти. 31. Скорпіон. 32. Де моніт.

ПО ВЕРТИКАЛІ: 1. Тахометр. 2. Ідеал. 3. «Голд». 4. Печеніги. 7. Азбест. 8. Оберон. 10. Валентність. 11. Нумізматика. 13. Сарафанов. 14. Матування. 21. Пластина. 22. Острог. 23. Ілюзія. 24. Палеоліт. 28. Хімія. 29. Стамо.

ВІДПОВІДІ НА КРОСВОРД, ВМІЩЕНИЙ В «МК» ЗА 26 ЛИСТОПАДА Ц. Р.

ПО ГОРИЗОНТАЛІ: 1. Тарту. 3. Днерело. 5. Майор. 7. Діадема. 9. Копа. 11. Донг. 13. Полігон. 15. Шпангоут. 17. Шимпанзе. 19. Договір. 21. Азов. 23. Саги. 25. Атеист. 27. Копер. 29. Нафта. 30. Тачанка.

ПО ВЕРТИКАЛІ: 2. Танго. 3. Дуда. 4. Ерудитія. 6. Оман. 8. Лорен. 9. Кампала. 10. Піаніно. 12. Лопухов. 14. Волнін. 16. Ондатра. 18. Геизери. 20. Мопассан. 22. Зотон. 24. Карт. 26. Етна. 28. Гонга.

поради

Крепдешин перуть в розчині дитячого мила 40—45°C. Полоскати перевареною теплою водою, а потім холодною з додаванням оцту (1 столова ложка на 1 літр води). Віджати, завернути в чистий рушник, прасувати з виворотного боку не дуже гарячою праскою.

Вовняний тринотаж добре прати у відварі білої квасолі, оскільки тан вовна не збивається. Один ліogram квасолі треба розварити у п'ятишести літрах води, потім відвар процідити і вистудити до 40—45 градусів. Речі перуть без мила. Терти не варто, опісля річ слід прополоскати і висушити.

Складки спідниці чи плаття перед пранням варто впоперек наметати тонкою ниткою великими вільними стібками. Після прання складки добре розправити і ніби розтягнути у потрібному напрямку. Сушити спідницю слід на спеціальній в'шальці або на печиках.

Зім'яті ввовняний одяг не завжди потребує прасування. Найчастіше він повністю розправляється, якщо його повісити на плечики над тазом з гарячою водою.

Хочете нову спідницю з старого джемпера? Рукави джемпера виверніть всередину і прострічіть по формі кишені. Плечі і горловину зрізати по прямій і призібрати в талії. Еластичний пояс і оздоба завершають оригінальну ідею. Спідницю варто покласти на підкладку.

До такої спідниці дуже пасуватиме прямий жакет до талії. Його можна зробити, обрізавши старий довгий піджак і внісши декілька доповнень.

ВИ ЗАМОВЛЯЛИ ПІСНЮ

КОНИ В ЯБЛОКАХ

Музыка Д. ТУХМАНОВА. Слова М. ТАНИЧА.

Это было в самом деле, а я маленький,
Было в жизни, но в чужой. Ниже стремени,
Кони в яблоках летели, 2 раза.
Не касаясь мостовой. Отозвались каруселью
Но над крышами кварталов, Бубенцы в почтой тиши,
Где кончалась суета, Там, где лошади отдельно,
Там мечта моя летала, Там, где яблоки одини,
В серых яблоках мечта. Но давно, хоть, право,
ПРИПЕВ: помню,
Кони в яблоках, кони серые, По степи мечты моей
Как мечта моя, кони смелые. Все голю я к водою
Скачут, пока, Серых в яблоках коней.
да по времени. ПРИПЕВ (2 раза).

ОДЕСЬКИЙ «КРАТЕР»

Ви бачили коли-небудь виверження вулкана? Скоріше всього, як і я — по телевізору у програмі «Клуб мандрівників». Хтось може порівняти з цим грандіозним видовищем вибухи під час військових навчань (знайомі по службі в армії).

До процесу викиду лави із жерла вулкана наближені і виступи одеської групи «Кратер». Недарма в 1979 році Сергій Кістєров назвав свою групу саме так. Він тоді навчався у школі, і, як завжди це буває, захоплювався хард-роком: «Лед Зепелін», «Діп Перпл», «Уайт-снейк», «Кратер». З 1980 по 1986 рік групу, м'яко кажучи, лихоманило: змінювалися музиканти, і два роки тому, коли група вступила в одеський рок-клуб, з початкового складу залишилося лиш два музиканти — Сергій Кістєров та ударник Олександр Колкер. Коли ситуація всередині групи нарешті стабілізувалася, відбулася ціла серія концертів-вибухів і «Кратер» оживав. Тепер, це, мабуть, найпопулярніша група в Одесі. В серпні цього року «Кратер» грав на днях хард-року в Ризі і мав дуже хорошу пресу. Зараз у складі «Кратера» п'ятеро музикантів. Двадцятип'ятирічний Сергій Кістєров з

дитинства займається музикою. Незважаючи на технічну освіту, працює професійним музикантом з 1983 року. Саме він пише для «Кратера» більшість композицій.

Ударнику Олександру Колкеру — 24 роки. Він має спеціальну музично-художню освіту, як професіонал виступає також з 1983 року.

Брати Дубинські — Едуард (бас-гітара, 27 років) та Ігор (30 років, гітара). Ігор працює як професійний музикант з 1979 року. У складі «Кратера» — з 1987 року. Едуард прийшов до групи в цьому році. Обидва мають технічну освіту — друкері.

Наймолодший музикант у групі — це Ігор Болдінов (клавирні, вокал). Професіонал з 1984 року, у склад «Кратеру» ввійшов у 1986 році. Він, як і Сергій, виступає як аранжировщик, пише тексти і музику. «Кратер» не був би, якщо можна так висловитися, «діючим кратером» хард-року, якби не зусилля групи по світлу та звуку — її очолює Володимир Слепухін. Великий вклад у підтримання вогню під час концертів Юрія Семенова — аранжировщика та світлозвукорежисера.

В. ШИЛО.

ЕТИКЕТ

«Цілую ручки...»

Тепер їх дамам нечасто цілують, а якщо і бувають спроби, то дами нерідко висмикують долоню — не звикли у нашому житті не те, що вишуканої поштовістості у ставленні до жінки, якою і є поцілунок у руку, а й елементарної чемності з боку чоловіцтва. Хлопці, котрі в листах до газети бідаються, що їхні знайомі діячка всі хамуваті, вульгарні й нецікаві, не завжди, очевидно, замислюються над тим, що «який їхав, таку й здибав». Добре вихована, розумна і витончена дівчина десятою дорогою обійде «кавалера», який починає знайомство фразою: «Дівчино, сірнички не знайдеться?». Звичайно, головне в людині — вчинки, а не слова чи манери, та все ж «ніщо не цінується так дорого і не дістається так дешево, як ввічливість». Спробуйте, джентльмени, це зовсім неважко:

Завжди пропускайте будь-яку жінку попереду в двері, постарайтесь відчинити і притримати їх.

Із транспорту виходьте навпаки, першим і подайте супутниці руку.

Допомагайте жінці одягти пальто, плащ чи куртку, а от такі послуги, як пов'язати шарф, застігнути гудзик, поправити волосся залишайте для матері, сестри, дружини, коханої — малознайомих дам це може насторожити.

Перед тим, як щось розповісти супутниці, запитайте, чи цікаво це їй. Якщо ж вона говорить щось зовсім вам непотрібне, не переривайте:

«Мені це ні до чого». Якщо терпіти несила, спробуйте раптово відвернути її увагу — спіткніться, наприклад, і заохайте. Коли ваша дама чуйна і вихована, вона вам поспівчуває і перерве нудну балачку.

Коли ви йдете кудись із дамою і зустрічаєте своїх знайомих, не затримуйтеся з ними. Якщо потрібна довга розмова, домовтеся про зустріч чи дзвінок. Не впадайте і в іншу крайність — не робіть вигляду, що не помітили іншої своєї приятельки з остраху, що вашій супутниці не сподобається ваш контакт із нею. У такому випадку найдоцільніше коректно привітатися. Якщо ж вона заведе розмову, не рвітьс я геть — «Я спішу!». У присутності вашої дами перекиньтесь кількома словами.

Ніколи не вважайте зайвим перепитати свою знайому про здоров'я, самопочуття, справи. І якщо таке питання вже поставили, то слухайте відповідь до кінця. Коли треба, пропонуйте свою допомогу, не наполягайте, якщо пропозицію відхиляють. Але не кажіть «Не хочеш — як хочеш», це образливо. Краще так: «Коли тобі буде потрібна поміч, звертайся».

У житті нотноного буває момент, коли з якихось причин з дівчиною доводиться розлучатися. Якщо у вас бракує духу сказати їй про причини цього прямо або ви боїтеся її образити, не вдавайтеся до брехні: «Поздзвоню, прийду» — а самі щезаєте. Не затівайте і сварок з тим, щоб вона сама через це від вас відвернулася. Ліпше чиніть так: «У мене зараз такий стан, що тобі важко буде зі мною спілкуватися, тільки настрій псуватимеш. Я розберусь у собі, і тоді, можливо, ми з тобою зустрінемося». Тим більш, що нерідко саме так і буває.

Французький інститут нафти разом з фірмами «Рено» та «Пежо» розробили «гнучкий» двигун внутрішнього згорання, який самостійно перестроюється в залежності від вмісту спирту в бензоспиртових сумішах, залитих в бак.

Випробування двигуна дали хороші результати.

Нью-Йоркський музей природної історії поповнив свою колекцію мінералів топазом, маса якого 4,3 кілограма. Топаз «Бразильська принцеса» вважається найбільшим у світі коштовним каменем.

Англієць хімік розробили новий пластик, який відрізняється від звичайного лише одним: він розчиняється у воді і тому

легко змивається з рук, одягу і... кишень.

Серед глиняних табличок з Древнього Вавилону, які зберігаються в Британському музеї, є три документи із записами про візити комети Галлея в 164 і 87 роках до нової ери. Ці таблички дають можливість вченим-астрономам більше знати про цю цікаву комету, про її рух в деревні часи.

Законодавчі збори штату Міссурі (США) розглядали білль, згідно якого особи, які не повернули взяті з бібліотеки книги, можуть бути ув'язнені. Так, чин, який затримує на два місяці після визначеного строку книги на суму 150 доларів, може отримати до п'яти років ув'язнення і ще заплатити великий штраф.

сцена екран арена

Увазі жителів Кіровоградського районцентру і всіх любителів самодіяльного мистецтва! 4 грудня районний будинок культури проводить огляд дитячих колективів художньої самодіяльності. Наталючки й Андрійки запрошують тат і мам (не лише своїх) послухати їхні пісні, побачити танці. Не забудьте завітати у неділю до клубу. Пого адреса: Кіровоград, районцентр, вулиця Дарвіна, 3. Початок огляду о 10 годині ранку.

А що принесе грудень любителям вокального співу? Сподіваємося, шанувальники української пісні будуть щиро задоволені, відклавши всі нагальні справи і завітавши 9 грудня до актового залу музучилища, де відбудеться вокальний вечір народної артистки УРСР Лариси Остапенко — першої виконавиці багатьох пісень популярного українського композитора Олександра Білаша. Нагадаємо: початок абонементного концерту о 19 годині.

Як завжди, у суботу запрошує своїх друзів кіноклуб «Екран». Сьогодні, 3 грудня ви можете переглянути фільм молодого режисера І. Диховичного «Чорний монах». «Екран» збирає друзів о 18 годині 40 хвилин у приміщенні бібліотеки імені Крупської.

3—4 грудня у будинку культури авіаторів для молоді міста проводяться дискотеграми, які вже давно завоювали її симпатії. Отже — о 19 годині 30 хвилин.

Заст. редактора А. БЕЗТАКА.

«Молодий комунар» — орган Кіровоградського обласного комітета ЛКСМ України.

На українській мові.

НАША АДРЕСА:

316050, МПС,

м. Кіровоград, вул. Луначарського, 36.

Телефони: редактора — 2-54-26; заступника редактора — 2-29-92; відповідального секретаря — 2-27-65; відділів: комуністичного виховання — 4-66-79, 4-64-21; комсомольського життя та економіки — 2-04-84; учнівської молоді і соціальних проблем — 2-59-82; фотолабораторії — 4-94-94; оголошень — 2-96; коректорської — 3-61-83.

Газета виходить щосуботу.

Друкарня імені Г. М. Дмитрова видавництва

«Кіровоградська правда» Кіровоградського обкому Компартії України, м. Кіровоград, вул. Глінки, 2.

БН 09799. Індекс 61103.

Зам. № 541. Тираж 52 200.

Над номером працювали художники — О. Босий, складач машинного набору — М. Мушниковський, складачі вручну — Н. Стахурська, Л. Урсаденко, коректори — Л. Сердюченко, Л. Новаленко, друкер — О. Щербина, друкарі — В. Виноградов, І. Кайдалін, відповідальний черговий — М. Медвідь.